

TUZ
UBEZPIECZENIA

**OGÓLNE WARUNKI UBEZPIECZENIA
DOBROWOLNYCH UBEZPIECZEŃ DLA
GOSPODARSTWA ROLNEGO
BEZPIECZNY ROLNIK**

Informacja o postanowieniach ogólnych warunków ubezpieczenia dobrowolnych ubezpieczeń dla gospodarstwa rolnego Bezpieczny Rolnik, zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 895)

Rodzaj informacji	Numer jednostki redakcyjnej wzorca
Przesłanki wypłaty odszkodowania i innych świadczeń lub wartość wykupu ubezpieczenia	§2; §4 - §6; §8 - §9; §12 - §13; §15; §18 - §24; §26; §28 - §33; §35 - §41;
Ograniczenia oraz wyłączenia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń uprawniające do odmowy wypłaty odszkodowania i innych świadczeń lub ich obniżenia	§2; §4 ust. 5; §5 - §6; §8 - §9; §11; §15; §18 - §19; §21; §23 - §25; §27 - §32; §34 - §41;

Spis treści

ROZDZIAŁ I POSTANOWIENIA WSPÓLNE	2
Postanowienia ogólne	2
Definicje ogólne	2
Umowa ubezpieczenia	3
Początek i koniec odpowiedzialności	3
Odstąpienie od umowy ubezpieczenia	3
Wypowiedzenie umowy ubezpieczenia	3
Przeniesienie praw z umowy ubezpieczenia	3
Wygaśnięcie stosunku ubezpieczenia	3
Suma ubezpieczenia/suma gwarancyjna	4
Składka ubezpieczeniowa	4
Obowiązki Ubezpieczającego i Ubezpieczonego	4
Postępowanie w przypadku wystąpienia szkody	5
Obowiązki TUZ TUW	6
Wypłata odszkodowania	6
Roszczenia regresowe	6
Reklamacje	7
ROZDZIAŁ II UBEZPIECZENIE MIENIA W GOSPODARSTWIE ROLNYM	7
Definicje Produktowe	7
Przedmiot ubezpieczenia	10
Zakres ubezpieczenia	10
Wyłączenia i ograniczenia odpowiedzialności	10
Suma ubezpieczenia	12
Wymogi zabezpieczenia mienia	13
Ustalenie wysokości szkody i odszkodowania	13
ROZDZIAŁ III UBEZPIECZENIE OC W ŻYCIU PRYWATNYM	14
Definicje Produktowe	14
Przedmiot i zakres ubezpieczenia	14
Suma gwarancyjna	15
Wyłączenia i ograniczenia odpowiedzialności	15
Załącznik do ROZDZIAŁU III UBEZPIECZENIE OC W ŻYCIU PRYWATNYM	16
Klauzula - Ubezpieczenie OC agroturystyki	16
Klauzula - OC pomocy międzysąsiedzkiej	16

ROZDZIAŁ IV UBEZPIECZENIE NASTĘPSTW NIESZCZĘŚLIWYCH WYPADKÓW	17
Definicje Produktowe.....	17
Przedmiot i zakres ubezpieczenia.....	18
Suma ubezpieczenia.....	18
Postanowienia szczegółowe dotyczące świadczeń	18
Wyłączenia i ograniczenia odpowiedzialności.....	18
Ustalenie wysokości szkody i świadczenia.....	19
ROZDZIAŁ V ZAWIADOMIENIA I OŚWIADCZENIA. SPRAWY SPORNE. POSTANOWIENIA KOŃCOWE	19
Zawiadomienia i oświadczenia sprawy sporne	19
Postanowienia końcowe	19

ROZDZIAŁ I POSTANOWIENIA WSPÓLNE

Postanowienia ogólne

§ 1

- Niniejsze Ogólne Warunki Ubezpieczenia dobrowolnych ubezpieczeń dla gospodarstwa rolnego BEZPIECZNY ROLNIK, zwane dalej „OWU”, mają zastosowanie w umowach ubezpieczenia zawieranych przez TUZ Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych, zwane dalej „TUZ TUW”.
- W ramach niniejszych OWU TUZ TUW udziela ochrony ubezpieczeniowej w zakresie następujących ubezpieczeń:
 - mienia w gospodarstwie rolnym,
 - odpowiedzialności cywilnej w życiu prywatnym,
 - następstw nieszczęśliwych wypadków.
- Umowa ubezpieczenia może zostać zawarta na cudzy rachunek, w takim przypadku postanowienia OWU stosuje się odpowiednio do Ubezpieczonego. Ubezpieczający zobowiązany jest do zapłacenia składki.
- Za porozumieniem stron do umowy ubezpieczenia mogą być wprowadzone postanowienia dodatkowe lub odmienne od ustalonych w niniejszych OWU, jednakże wszelkie postanowienia dodatkowe lub odmienne od ustalonych w niniejszych OWU oraz wszelkie zmiany zawartej już umowy ubezpieczenia muszą być sporządzone na piśmie w formie załącznika lub aneksu do umowy ubezpieczenia pod rygorem ich nieważności.
- Umowa ubezpieczenia zawierana na podstawie niniejszych OWU obejmuje ochroną ubezpieczeniową wyłącznie wypadki ubezpieczeniowe powstałe w okresie ubezpieczenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (RP), z wyłączeniem ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków.
- W sprawach nieuregulowanych w OWU do umowy ubezpieczenia mają zastosowanie właściwe przepisy prawa polskiego, a w szczególności Kodeksu cywilnego i ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej.

Definicje ogólne

§ 2

Użyte w niniejszych OWU pojęcia oznaczają:

- gospodarstwo rolne** – obszar użytków rolnych, gruntów pod stawami oraz sklasyfikowanych jako użytki rolne gruntów pod zabudowaniami, przekraczających łącznie powierzchnię 1,0 ha, jeżeli podlega on w całości lub części opodatkowaniu podatkiem rolnym, a także obszar takich użytków i gruntów, niezależnie od jego powierzchni, jeżeli jest prowadzona na nim produkcja rolna, stanowiąca dział specjalny w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym;
- dokument ubezpieczenia** – polisa albo inny dokument potwierdzający zawarcie umowy ubezpieczenia lub przystąpienie do umowy ubezpieczenia;
- klient** (definicja ma zastosowanie wyłącznie w zakresie składania skarg i reklamacji - § 17 niniejszych OWU):
 - osoba prawna,
 - spółka nieposiadająca osobowości prawnej,
 - osoba fizyczna będąca, ubezpieczonym, uposażonym lub uprawnionym z umowy ubezpieczenia;
- osoby bliskie** - osoba fizyczna, członek najbliższej rodziny Ubezpieczonego tj. współmałżonek, rodzeństwo, wstępni, zstępni, ojczym, macocha, pasierb, pasierbica, teść, teściowa, zięć, synowa lub osoby pozostające w stosunku przysposobienia, partner życiowy;
- szkoda w mieniu** - utrata, zniszczenie lub uszkodzenie mienia będącego przedmiotem ubezpieczenia, w wyniku działania zdarzeń losowych objętych zakresem ubezpieczenia;
- szkoda osobowa** – w ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej w życiu prywatnym śmierć, uszkodzenie ciała lub rozstrój zdrowia, a także utracone korzyści, jakie osoba trzecia mogłaby osiągnąć gdyby nie wyrządzono jej szkody objętej ochroną ubezpieczeniową;
- szkoda rzeczowa** – w ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej w życiu prywatnym uszkodzenie, zniszczenie lub utrata rzeczy, a także utracone korzyści, jakie osoba trzecia mogłaby osiągnąć gdyby nie wyrządzono jej szkody objętej ochroną ubezpieczeniową;
- Ubezpieczający** - osoba fizyczna, osoba prawna lub inna jednostka organizacyjna nie posiadająca osobowości prawnej, zawierająca umowę ubezpieczenia i zobowiązana do zapłacenia składki;
- Ubezpieczony** – osoba fizyczna na rachunek której zawarta została umowa ubezpieczenia, oraz osoby bliskie, o ile pozostają z Ubezpieczonym we wspólnym gospodarstwie domowym;
- umowa ubezpieczenia zawarta na odległość** - umowa zawierana z Ubezpieczającym będącym konsumentem bez jednoczesnej fizycznej obecności strony, z wyłącznym wykorzystaniem jednego lub większej liczby środków porozumiewania się na odległość do chwili zawarcia umowy wyłącznie;
- wypadek ubezpieczeniowy**:
 - w ubezpieczeniu mienia w gospodarstwie rolnym – niezależne od woli Ubezpieczonego, określone w OWU, zdarzenie przyszłe i niepewne o charakterze nagłym i niespodziewanym, w wyniku którego zostaje wyrządzona szkoda w mieniu objęta zakresem ubezpieczenia,
 - w ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej w życiu prywatnym - powstanie w okresie ubezpieczenia szkody osobowej lub rzeczowej objętej zakresem ubezpieczenia, za którą odpowiedzialność ponosi Ubezpieczony;
 - w ubezpieczeniu następstw nieszczęśliwych wypadków – zdarzenie objęte ochroną ubezpieczeniową TUZ TUW na podstawie niniejszych OWU, które powstało w okresie ubezpieczenia; za wypadek ubezpieczeniowy uznaje się również wypadek komunikacyjny;
- rolnik** – osoba fizyczna, w której posiadaniu lub współposiadaniu jest gospodarstwo rolne;
- reklamacja** – wystąpienie skierowane do TUZ TUW przez Klienta, w którym Klient zgłasza zastrzeżenia dotyczące usług świadczonych przez TUZ TUW;
- skarga** - wystąpienie skierowane przez Klienta, z wyłączeniem spraw objętych zakresem podmiotowym i przedmiotowym zarezerwowanym dla reklamacji, dotyczące zaniedbań uchybień, czy też nienależytego wykonania obowiązków przez jednostki organizacyjne TUZ TUW lub agentów ubezpieczeniowych, z którymi współpracuje TUZ TUW.

Umowa ubezpieczenia**§ 3**

- Umowę ubezpieczenia zawiera się na podstawie pisemnego wniosku Ubezpieczającego, który stanowi integralną część umowy ubezpieczenia, chyba że ustalono inaczej.
- TUZ TUV może uzależnić zawarcie umowy ubezpieczenia od informacji podanych we wniosku o ubezpieczenie oraz od dodatkowych informacji mających wpływ na ocenę ryzyka, o które zapyta Ubezpieczającego.
- Zapomną ubezpieczenia zawiera się na okres jednego roku, chyba że strony umówiły się inaczej. Przez roczny okres ubezpieczenia rozumie się 365 kolejnych dni, a w roku przestępnym 366 dni.
- Zawarcie umowy ubezpieczenia TUZ TUV potwierdza dokumentem ubezpieczenia.
- Umowa ubezpieczenia może zostać zawarta na odległość. Warunkiem zawarcia umowy ubezpieczenia na odległość jest zapoznanie się i zaakceptowanie postanowień regulaminu określającego zasady zawierania umowy na odległość, OWU i warunków umowy, a także zapłata składki ubezpieczeniowej w ustalonym terminie.

Początek i koniec odpowiedzialności**§ 4**

- Jeżeli nie umówiono się inaczej, odpowiedzialność TUZ TUV rozpoczyna się od dnia następującego po zawarciu umowy ubezpieczenia, nie wcześniej jednak niż od dnia następnego po zapłaceniu składki lub jej pierwszej raty, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3 niniejszego paragrafu.
- Jeżeli w umowie ubezpieczenia określono termin zapłaty składki lub jej pierwszej raty przypadający po dniu, w którym rozpoczyna się oznaczony w umowie ubezpieczenia okres ubezpieczenia, odpowiedzialność TUZ TUV rozpoczyna się od dnia oznaczonego w umowie ubezpieczenia jako początek okresu ubezpieczenia.
- Jeżeli TUZ TUV ponosi odpowiedzialność jeszcze przed zaplaceniem składki lub jej pierwszej raty, a składka lub jej pierwsza rata nie została zapłacona w terminie, TUZ TUV może wypowiedzieć umowę ze skutkiem natychmiastowym i żądać zapłaty składki za okres, przez który ponosił odpowiedzialność. W braku wypowiedzenia umowy wygasa ona z końcem okresu, za który przypadła niezapłacona składka.
- W razie opłacania składki w ratach, niezapłacenie we wskazanym w dokumencie ubezpieczenia terminie kolejnej raty składki powoduje ustanie odpowiedzialności TUZ TUV, jeżeli po upływie terminu TUZ TUV wezwało Ubezpieczającego do zapłaty raty składki z zagrożeniem, że brak zapłaty w terminie 7 dni od dnia otrzymania wezwania spowoduje ustanie odpowiedzialności.
- Odpowiedzialność TUZ TUV za szkody w mieniu powstałe w wyniku działania w miejscu ubezpieczenia powodzi rozpoczyna się z upływem 30 dni od dnia zawarcia umowy, jednakże nie wcześniej niż od dnia następnego po opłaceniu składki (karencja). Karencji nie stosuje się w przypadku nieprzerwanej kontynuacji ubezpieczenia w TUZ TUV.
- Odpowiedzialność TUZ TUV kończy się z chwilą wygaśnięcia umowy ubezpieczenia.

Odstąpienie od umowy ubezpieczenia**§ 5**

- Jeżeli umowa ubezpieczenia jest zawarta na okres dłuższy niż 6 miesięcy, Ubezpieczający ma prawo odstąpienia od umowy ubezpieczenia w terminie 30 dni, a w przypadku gdy Ubezpieczający jest przedsiębiorcą – w terminie 7 dni od dnia zawarcia umowy. Jeżeli najpóźniej w chwili zawarcia umowy ubezpieczenia TUZ TUV nie poinformował ubezpieczającego będącego konsumentem o prawie odstąpienia od umowy, termin 30 dni biegnie od dnia, w którym Ubezpieczający będący konsumentem dowiedział się o tym prawie.
- Jeżeli umowa ubezpieczenia jest zawarta przy wykorzystaniu środków porozumiewania się na odległość, Ubezpieczający będący konsumentem może odstąpić od umowy ubezpieczenia bez podania przyczyny, składając oświadczenie na piśmie, w terminie 30 dni od dnia poinformowania go o zawarciu umowy lub od dnia potwierdzenia informacji, o którym mowa w art. 39 ust.

3 ustawy o prawach konsumenta, jeżeli jest to termin późniejszy. Termin uważa się za zachowany, jeżeli przed jego upływem oświadczenie zostało wysłane.

- Odstąpienie od umowy ubezpieczenia nie zwalnia Ubezpieczającego z obowiązku zapłacenia składki za okres, w jakim ubezpieczyciel udzielał ochrony ubezpieczeniowej.

Wypowiedzenie umowy ubezpieczenia**§ 6**

- Ubezpieczający, jak i TUZ TUV może wypowiedzieć umowę ubezpieczenia ze skutkiem natychmiastowym w terminie 14 dni od otrzymania od drugiej strony żądania zmiany wysokości składki na skutek ujawnienia okoliczności, która pociąga za sobą istotną zmianę prawdopodobieństwa powstania szkody.
- Ubezpieczający może wypowiedzieć umowę ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków w każdym czasie z zachowaniem 30 dniowego okresu wypowiedzenia ze skutkiem na koniec miesiąca kalendarzowego.
- Jeżeli umowa zawarta jest na czas określony, TUZ TUV może ją wypowiedzieć jedynie w przypadkach wskazanych w ustawie, a także z ważnych powodów określonych poniżej:
 - zatajenie lub podanie nieprawdziwych okoliczności, o które TUZ TUV zapytywał przed zawarciem umowy ubezpieczenia mających wpływ na ocenę ryzyka ubezpieczeniowego (tzw. fałszywa deklaracja ryzyka);
 - w ubezpieczeniu mienia: rażące zaniedbanie w zabezpieczeniu przedmiotu ubezpieczenia, które pociąga za sobą zwiększone prawdopodobieństwo powstania szkody w mieniu;
 - udowodniona próba wyłudzenia lub wyłudzenia odszkodowania przez Ubezpieczającego (a w przypadku zawarcia umowy na cudzy rachunek – Ubezpieczonego);
 - popelnienie przez Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego (w przypadku zawarcia umowy na cudzy rachunek) przestępstwa pozostającego w związku z zawarciem lub wykonywaniem umowy ubezpieczenia.

Przeniesienie praw z umowy ubezpieczenia**§ 7**

- W razie zbycia przedmiotu ubezpieczenia prawa z umowy ubezpieczenia mogą być przeniesione na nabywcę przedmiotu ubezpieczenia. Przeniesienie tych praw wymaga zgody TUZ TUV.
- W razie przeniesienia praw, o których mowa w ust. 1 niniejszego paragrafu, na nabywcę przedmiotu przechodzą także obowiązki, które ciążyły na zbywcy, chyba że strony za zgodą TUZ TUV umówiły się inaczej. Pomimo tego przejścia obowiązków zbywca odpowiada solidarnie z nabywcą za zapłatę składki przypadającej za czas do chwili przejścia przedmiotu ubezpieczenia na nabywcę.
- Jeżeli prawa, o których mowa w ust. 1, nie zostały przeniesione na nabywcę przedmiotu ubezpieczenia, stosunek ubezpieczenia wygasa z chwilą przejścia przedmiotu ubezpieczenia na nabywcę.
- Postanowienia ust. 1–3 niniejszego paragrafu nie mają zastosowania do przenoszenia wierzytelności, jakie powstały lub mogą powstać wskutek zajęcia przewidzianego w umowie wypadku.

Wygąśnięcie stosunku ubezpieczenia**§ 8**

- Ochrona ubezpieczeniowa wygasa:
 - z upływem ostatniego dnia okresu ubezpieczenia, na jaki została zawarta umowa ubezpieczenia;
 - z dniem odstąpienia od umowy ubezpieczenia na podstawie § 5 niniejszych OWU;
 - z dniem wypowiedzenia umowy ubezpieczenia na podstawie § 6 ust. 2 niniejszych OWU;
 - z dniem wypowiedzenia umowy ubezpieczenia ze skutkiem natychmiastowym, zgodnie z § 6 ust. 1 i 3 niniejszych OWU;
 - z upływem okresu, za który przypadła niezapłacona składka lub jej pierwsza rata;

- 6) z upływem 7 dni, licząc od daty otrzymania przez Ubezpieczającego wezwania do zapłacenia zaległej raty składki, o którym mowa w § 4 ust. 4 niniejszych OWU;
 - 7) z chwilą zbycia własności przedmiotu ubezpieczenia na nowego właściciela, chyba że prawa z umowy ubezpieczenia zostały przeniesione na nabywcę przedmiotu ubezpieczenia za zgodą TUZ TUW, zgodnie z § 7 niniejszych OWU;
 - 8) z dniem określonym w porozumieniu stron, o którym mowa w ust. 2 niniejszego paragrafu;
 - 9) z chwilą wyczerpania się sumy ubezpieczenia lub sumy gwarancyjnej;
 - 10) w dniu śmierci Ubezpieczonego w odniesieniu do ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków.
2. Rozwiązanie umowy ubezpieczenia za porozumieniem stron możliwe jest przed końcem okresu ubezpieczenia, jeżeli rozwiązanie tej umowy ma na celu zawarcie z TUZ TUW kolejnych umów ubezpieczenia na ten sam okres ubezpieczenia i na bazie tych samych ogólnych warunków ubezpieczenia (tzw. wyrównanie okresów ubezpieczenia).

Suma ubezpieczenia/suma gwarancyjna

§ 9

1. Określona w umowie ubezpieczenia suma ubezpieczenia /suma gwarancyjna stanowi górną granicę odpowiedzialności TUZ TUW, chyba że strony ustaliły niższe limity odpowiedzialności.
2. Suma ubezpieczenia oraz limit odpowiedzialności określony jest na jedno i wszystkie wypadki ubezpieczeniowe, zaistniałe w okresie ubezpieczenia.
3. Suma ubezpieczenia/suma gwarancyjna oraz wprowadzone limity odpowiedzialności ulegają pomniejszeniu o wartość wypłaconego odszkodowania - zasada wyczerpania sumy ubezpieczenia/sumy gwarancyjnej/limitu odpowiedzialności.
4. Na wniosek Ubezpieczającego i za zgodą TUZ TUW oraz za zapłatą uzupełniającej lub dodatkowej składki, suma ubezpieczenia/suma gwarancyjna w okresie ubezpieczenia może być odpowiednio przywrócona do pierwotnej wysokości lub podwyższona.
5. Przywrócona do pierwotnej wysokości lub podwyższona suma ubezpieczenia/suma gwarancyjna stanowi górną granicę odpowiedzialności TUZ TUW od dnia następnego po zapłaceniu uzupełniającej lub dodatkowej składki.
6. Jeżeli po zawarciu umowy wartość ubezpieczonego mienia uległa zmniejszeniu, Ubezpieczający może żądać odpowiedniego zmniejszenia sumy ubezpieczenia. Zmniejszenia sumy ubezpieczenia może także z tej samej przyczyny dokonać jednostronnie TUZ TUW, zawiadamiając o tym jednocześnie Ubezpieczającego.
7. Zmniejszenie sumy ubezpieczenia pociąga za sobą odpowiednie zmniejszenie składki począwszy od dnia pierwszego tego miesiąca, w którym Ubezpieczający zażądał zmniejszenia sumy ubezpieczenia lub w którym ubezpieczyciel zawiadomił Ubezpieczającego o jednostronnym zmniejszeniu tej sumy.

Składka ubezpieczeniowa

§ 10

1. Składkę ubezpieczeniową oblicza się za czas trwania odpowiedzialności TUZ TUW na podstawie obowiązującej taryfy składek obowiązującej w dniu zawarcia umowy ubezpieczenia.
2. Wysokość i termin zapłaty składki określa się w umowie ubezpieczenia.
3. Wysokość składki uzależniona jest od przedmiotu ubezpieczenia i jego rodzaju, w tym liczby Ubezpieczonych, sumy ubezpieczenia lub sumy gwarancyjnej ustalonych limitów odpowiedzialności, zakresu ubezpieczenia, okresu ubezpieczenia, dotychczasowego przebiegu ubezpieczenia, indywidualnej oceny ryzyka.
4. Składka może być rozłożona na raty. Wysokość oraz terminy zapłaty pierwszej i kolejnych rat określa się w umowie ubezpieczenia.
5. Zapłaty składki lub jej pierwszej raty Ubezpieczający dokonuje w chwili zawarcia umowy ubezpieczenia chyba, że umówiono się inaczej.
6. Jeżeli zapłata składki albo raty składki dokonywana jest w formie przelewu bankowego lub przekazu pocztowego, za dzień zapłaty uważa się dzień zlecenia zapłaty w banku lub w urzędzie

- pocztowym, pod warunkiem że na rachunku Ubezpieczającego znajdowały się wystarczające środki finansowe. W odmiennym przypadku za dzień zapłaty uważa się dzień uznania rachunku TUZ TUW.
7. Za zapłatę składki lub raty składki nie uważa się zapłaty kwoty niższej od wynikającej z umowy ubezpieczenia.
 8. Jeżeli toczy się jeszcze proces likwidacji szkody, na Ubezpieczającym nadal ciąży obowiązek zapłaty składki lub jej rat w terminie oznaczonym w umowie ubezpieczenia.
 9. W przypadku zmiany warunków umowy ubezpieczenia w trakcie jej trwania powodującej konieczność zapłaty składki uzupełniającej lub dodatkowej, składkę przelicza się według taryfy składek obowiązującej w dniu dokonywania zmiany umowy ubezpieczenia.
 10. Składkę uzupełniającą i dodatkową, o których mowa w ust. 9 niniejszego paragrafu oblicza się za każdy dzień pozostałego okresu ubezpieczenia.
 11. Składka uzupełniająca lub dodatkowa płatna jest jednorazowo.
 12. W razie ujawnienia okoliczności pociągającej za sobą istotne zwiększenie prawdopodobieństwa powstania szkody, TUZ TUW może dodatkowo zwiększyć składkę, poczynając od chwili, gdy zaszła ta okoliczność, nie wcześniej jednak niż od początku bieżącego okresu ubezpieczenia. W takim przypadku TUZ TUW wezwie Ubezpieczającego do zapłaty podwyższonej składki.
 13. W przypadku wygaśnięcia stosunku do ubezpieczenia przed upływem okresu na jaki została zawarta umowa ubezpieczenia, Ubezpieczającemu przysługuje zwrot składki za okres niewykorzystanej ochrony ubezpieczeniowej.
 14. Roszczenie o zapłatę składki przysługuje TUZ TUW wyłącznie przeciwko Ubezpieczającemu.

Obowiązki Ubezpieczającego i Ubezpieczonego

§ 11

1. W przypadku zawarcia umowy na cudzy rachunek, w szczególności ubezpieczenia grupowego, Ubezpieczający jest zobowiązany przekazać osobie zainteresowanej, przed przystąpieniem do takiej umowy, na piśmie, lub, jeżeli osoba zainteresowana wyrazi na to zgodę, na innym trwałym nośniku, otrzymane od TUZ TUW informacje wynikające z art. 17 ust. 1 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, dotyczące postanowień w stosowanym w ubezpieczeniu wzorcu umowy, w szczególności w ogólnych warunkach ubezpieczenia, w zakresie przesłanek wypłaty odszkodowania i innych świadczeń oraz ograniczeń i wyłączeń odpowiedzialności TUZ TUW Uprawniających do odmowy wypłaty odszkodowania i innych świadczeń lub ich obniżenia.
2. Ubezpieczający zobowiązany jest podać do wiadomości TUZ TUW wszystkie znane sobie okoliczności, o które TUZ TUW zapytywał w formularzu ubezpieczenia albo przed zawarciem umowy w innych pismach. Jeżeli Ubezpieczający zawiera umowę przez przedstawiciela, obowiązek ten ciąży również na przedstawicielu i obejmuje ponadto okoliczności jemu znane.
3. Ubezpieczający w czasie trwania umowy ubezpieczenia obowiązany jest niezwłocznie zgłaszać TUZ TUW wszelkie zmiany okoliczności, które mogą mieć wpływ na zwiększenie prawdopodobieństwa szkody, o które TUZ TUW zapytywał w formularzu ubezpieczenia albo innych pismach przed zawarciem umowy ubezpieczenia.
4. W razie zawarcia umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek obowiązki określone w ust. 2 i 3 niniejszego paragrafu, spoczywają zarówno na Ubezpieczającym, jak i na Ubezpieczonym, chyba że Ubezpieczony nie wiedział o zawarciu umowy na jego rachunek.
5. TUZ TUW nie ponosi odpowiedzialności za skutki okoliczności, które z naruszeniem ust. 2-4 niniejszego paragrafu nie zostały podane do jego wiadomości. Jeżeli do naruszenia ust. 2-4 niniejszego paragrafu doszło z winy umyślnej, w razie wątpliwości przyjmuje się, że zdarzenie przewidziane umową i jego następstwa są skutkiem okoliczności, o których mowa w zdaniu poprzedzającym.
6. Ubezpieczający obowiązany jest do:
 - 1) przestrzegania zaleceń wydanych przez TUZ TUW oraz usunięcia w wyznaczonym terminie szczególnego zagrożenia, do którego usunięcia pisemnie zobowiązało go TUZ TUW (zalecenia); za szczególne zagrożenie uważa się takie, które spowodowało szkodę w terminie wcześniejszym;

- 2) umożliwienia przedstawicielowi TUZ TUW podjęcia czynności niezbędnych do oceny ryzyka, w tym udzielenia pomocy przy lustracji miejsca ubezpieczenia zarówno przed zawarciem, jak i w trakcie trwania umowy ubezpieczenia oraz po zakończeniu okresu ubezpieczenia, jeżeli czynności te są niezbędne do prawidłowej likwidacji szkody.
7. W razie niedopełnienia przez Ubezpieczającego z winy umyślnej lub wskutek rażącego niedbalstwa któregokolwiek z obowiązków, o których mowa w ust. 6 niniejszego paragrafu, a ich niedopełnienie pozostaje w jakimkolwiek związku przyczynowym z powstałą szkodą, TUZ TUW wolny jest od odpowiedzialności za szkody powstałe z tego powodu, chyba że w razie rażącego niedbalstwa zapłata odszkodowania odpowiada w danych okolicznościach względem słuszności.
8. W przypadku zawarcia umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek postanowienia ust. 5-7 niniejszego paragrafu stosuje się również do Ubezpieczonego, chyba że Ubezpieczony nie wiedział o zawarciu umowy na jego rachunek.

Postępowanie w przypadku wystąpienia szkody

§ 12

1. W razie zajścia wypadku ubezpieczeniowego Ubezpieczający obowiązany jest użyć dostępnych mu środków w celu ratowania przedmiotu ubezpieczenia albo złagodzenia skutków nieszczęśliwego wypadku oraz zapobieżenia szkodzie lub zmniejszenia jej rozmiarów.
2. Jeżeli Ubezpieczający umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa nie zastosował środków określonych w ust. 1 niniejszego paragrafu, TUZ TUW jest wolny od odpowiedzialności za szkody powstałe z tego powodu.
3. W razie ubezpieczenia na cudzy rachunek przepisy ust. 1-2 niniejszego paragrafu stosuje się również do Ubezpieczonego, chyba że Ubezpieczony nie wiedział o zawarciu umowy na jego rachunek.

§ 13

1. W razie zajścia wypadku ubezpieczeniowego mogącego powodować odpowiedzialność TUZ TUW, Ubezpieczający obowiązany jest do:
 - 1) niezwłocznego zgłoszenia się do lekarza i zastosowania się do jego zaleceń – w ubezpieczeniu następstw nieszczęśliwych wypadków;
 - 2) powiadomienia TUZ TUW niezwłocznie o powstałej szkodzie, nie później niż w ciągu 7 dni od dnia:
 - a) powstania szkody w mieniu lub uzyskania informacji o powstaniu szkody w mieniu - w ubezpieczeniu mienia w gospodarstwie rolnym;
 - b) od daty powzięcia wiadomości o wystąpieniu przez osobę trzecią (poszkodowanego) z roszczeniem o odszkodowanie przeciwko Ubezpieczonemu z tytułu wyrządzenia szkody osobowej lub szkody rzeczowej - w ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej w życiu prywatnym;
 - c) powstania szkody, jeżeli stan zdrowia na to pozwala, nie później niż w terminie 14 dni od daty wystąpienia wypadku ubezpieczeniowego, chyba że wskutek nieszczęśliwego wypadku nie mógł tego uczynić, w takiej sytuacji powinien to uczynić w terminie 7 dni od ustąpienia przyczyny niezgłoszenia szkody, pod numer telefonu 22 327 60 60 lub na stronie internetowej www.tuz.pl;
 - 3) w powiadomieniu o szkodzie w mieniu lub zgłoszonym roszczeniu z ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w życiu prywatnym należy podać, w szczególności:
 - a) opis okoliczności zdarzenia;
 - b) stwierdzone szkody w mieniu;
 - c) w przypadku ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w życiu prywatnym oprócz ppkt a) niniejszego punktu, dodatkowo należy podać wysokość zgłoszonego roszczenia odszkodowawczego z tytułu wyrządzenia szkody osobowej lub szkody rzeczowej oraz przekazać treść wystąpienia osoby trzeciej (poszkodowanego) z roszczeniem o odszkodowanie przeciwko Ubezpieczającemu (a w przypadku zawarcia umowy na cudzy rachunek – Ubezpieczonemu);
 - 4) w powiadomieniu o szkodzie z ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków należy:
 - i) podać szczegółowy opis przyczyn i okoliczności wraz z datą zajścia wypadku ubezpieczeniowego;
 - ii) przedstawić dokumentację medyczną potwierdzającą doznanie przez Ubezpieczonego uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia, stwierdzającą rozpoznanie (diagnozę lekarską) oraz uzasadniającą konieczność poddania się leczeniu i prowadzenia określonego sposobu leczenia lub dokumentację medyczną potwierdzającą fakt wystąpienia wypadku ubezpieczeniowego w okresie ubezpieczenia;
 - iii) przedstawić dokumenty wskazane w trakcie likwidacji szkody, niezbędne do ustalenia zasadności roszczeń i wysokości świadczenia lub odszkodowania;
 - iv) przedstawić rachunki i dowody zapłaty kosztów objętych zakresem ubezpieczenia;
 - v) przedstawić dokument uprawniający do kierowania pojazdem, jeżeli ubezpieczony kierował pojazdem podczas nieszczęśliwego wypadku;
 - vi) w przypadku śmierci Ubezpieczonego – Uprawniony do otrzymania świadczenia jest zobowiązany dostarczyć dodatkowo kopię aktu zgonu.
 - 5) poddania się badaniom lekarskim na wezwanie TUZ TUW oraz na koszt TUZ TUW w celu rozpoznania zgłoszonych obrażeń, o ile zaistnieje taka konieczność - w odniesieniu do ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków;
 - 6) zabezpieczenia możliwości dochodzenia roszczeń odszkodowawczych wobec osób odpowiedzialnych za szkodę;
 - 7) zabezpieczenia dowodów związanych z zajściem nieszczęśliwego wypadku i zaistnieniem wypadku ubezpieczeniowego w celu uzasadnienia roszczenia;
 - 8) wyrażenia zgody na ujawnienie tajemnicy lekarskiej przez lekarzy, którzy sprawowali lub sprawują opiekę medyczną nad Ubezpieczonym, z obowiązku zachowania tajemnicy lekarskiej lub wyrażenia zgody na udostępnienie dokumentacji medycznej – w zakresie niezbędnym do uzyskania informacji związanych z weryfikacją podanych przez Ubezpieczonego informacji o jego stanie zdrowia, poprzez złożenie odpowiedniego oświadczenia przy zgłaszaniu roszczenia lub w trakcie likwidacji szkody;
 - 9) umożliwienia TUZ TUW zasięgnięcia informacji dotyczących okoliczności wypadku ubezpieczeniowego.
2. W razie naruszenia z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa obowiązku określonego w ust. 1 pkt 1)-2) niniejszego paragrafu, TUZ TUW może odpowiednio zmniejszyć odszkodowanie/świadczenie, jeżeli naruszenie przyczyniło się do zwiększenia szkody lub uniemożliwiło TUZ TUW ustalenie okoliczności i skutków szkody.
3. Skutki braku powiadomienia TUZ TUW o szkodzie nie następują, jeżeli TUZ TUW w terminie wyznaczonym do zawiadomienia otrzymał wiadomość o okolicznościach, które należało podać do jego wiadomości.
4. W przypadku umowy ubezpieczenia zawartej na cudzy rachunek, powiadomienie o wystąpieniu szkody, o którym mowa w ust. 1 pkt 2 niniejszego paragrafu, może zgłosić również Ubezpieczony albo jego spadkobiercy. W tym przypadku spadkobierca jest traktowany tak jak uprawniony z umowy ubezpieczenia.
5. Jeżeli wypadek ubezpieczeniowy objęty jest zakresem ubezpieczenia również na podstawie umowy zawartej z innym zakładem ubezpieczeń, Ubezpieczający obowiązany jest do natychmiastowego pisemnego poinformowania tego zakładu ubezpieczeń o jego zajściu i uzyskania potwierdzenia odebrania tej wiadomości oraz do zawiadomienia TUZ TUW o przekazaniu takiej informacji (dostarczenie kopii pisma). Obowiązek wskazany w zdaniu poprzednim nie dotyczy szkód osobowych w ramach ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków.
6. Jeżeli przeciwko Ubezpieczającemu w związku ze szkodą wszczęte zostało postępowanie karne, Ubezpieczający jest zobowiązany niezwłocznie, nie później niż w ciągu 7 dni od uzyskania o tym wiadomości, powiadomić o tym TUZ TUW.
7. W przypadku, gdy wobec Ubezpieczającego wystąpiło na drogę sądową, Ubezpieczający zobowiązany jest powiadomić o tym TUZ

- TUW, niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 7 dni od otrzymania pisma procesowego wszczynającego postępowanie sądowe.
- Ubezpieczający obowiązany jest doręczyć TUZ TUW orzeczenie sądu w terminie umożliwiającym mu zajęcie stanowiska odnośnie wniesienia środka odwoławczego. Orzeczenie w postaci wyroku Ubezpieczający doręcza wraz z uzasadnieniem.
 - Ubezpieczający obowiązany jest dostarczyć do TUZ TUW postanowienie o umorzeniu dochodzenia wszczętego w sprawie szkody.
 - W przypadku zawarcia umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek postanowienia ust. 1-9 niniejszego paragrafu stosuje się również do Ubezpieczonego, chyba że Ubezpieczony nie wiedział o zawarciu umowy na jego rachunek.

Obowiązki TUZ TUW

§ 14

- W przypadku umowy ubezpieczenia zawieranej na cudzy rachunek, w szczególności ubezpieczenia grupowego, TUZ TUW obowiązany jest przekazać Ubezpieczającemu informacje, o których mowa w art. 17 ust. 1 ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, w celu przekazania ich za pośrednictwem Ubezpieczającego osobie zainteresowanej, przed przystąpieniem do takiej umowy.
- Po otrzymaniu zawiadomienia o wystąpieniu wypadku ubezpieczeniowego objętego ochroną ubezpieczeniową, w terminie 7 dni od dnia otrzymania tego zawiadomienia, TUZ TUW informuje o tym Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego, jeżeli nie są oni osobami występującymi z tym zawiadomieniem, oraz podejmuje postępowanie dotyczące ustalenia stanu faktycznego szkody, zasadności zgłoszonych roszczeń i wysokości odszkodowania, a także informuje osobę występującą z roszczeniem, na piśmie lub w inny sposób, na który osoba ta wyraziła zgodę, jakie dokumenty są potrzebne do ustalenia odpowiedzialności TUZ TUW lub wysokości odszkodowania, jeżeli jest to niezbędne do dalszego prowadzenia postępowania.
- TUZ TUW udostępnia Ubezpieczającemu, Ubezpieczonemu, osobie występującej z roszczeniem lub uprawnionemu z umowy ubezpieczenia informacje i dokumenty gromadzone w celu ustalenia odpowiedzialności TUZ TUW lub wysokości odszkodowania lub świadczenia. Osoby te mogą żądać pisemnego potwierdzenia przez TUZ TUW udostępnionych informacji, a także sporządzenia na swój koszt kserokopii dokumentów i potwierdzenia ich zgodności z oryginałem przez TUZ TUW.
- Informacje i dokumenty, o których mowa w ust. 3 niniejszego paragrafu, TUZ TUW udostępnia, na żądanie, w postaci elektronicznej.
- Sposób:
 - udostępniania informacji i dokumentów, o których mowa w ust. 3 niniejszego paragrafu,
 - zapewniania możliwości pisemnego potwierdzenia udostępnianych zgodnie z ust. 3 niniejszego paragrafu informacji,
 - zapewniania możliwości sporządzania kserokopii dokumentów i potwierdzenia ich zgodności z oryginałem zgodnie z ust. 3 niniejszego paragrafu– nie może wiązać się z nadmiernymi utrudnieniami dla osób, o których mowa w ust. 3 niniejszego paragrafu.
- Koszty sporządzenia kserokopii oraz udostępniania informacji i dokumentów w postaci elektronicznej, ponoszone przez osoby, o których mowa w ust. 3 niniejszego paragrafu nie mogą odbiegać od przyjętych w obrocie zwykłych kosztów wykonywania tego rodzaju usług.
- TUZ TUW przechowuje informacje i dokumenty, o których mowa w ust. 3 niniejszego paragrafu, do czasu upływu terminu przedawnienia roszczeń z umowy ubezpieczenia.

Wypłata odszkodowania

§ 15

- TUZ TUW wypłaca odszkodowanie/świadczenie na podstawie uznania roszczenia Uprawnionego z umowy ubezpieczenia w wyniku własnych ustaleń dokonanych w postępowaniu dotyczącym określenia stanu faktycznego zdarzenia, zasadności zgłoszonych roszczeń, wysokości odszkodowania/świadczenia,

zawartej z Uprawnionym ugody lub prawomocnego orzeczenia sądowego.

- Suma pieniężna wypłacona z tytułu ubezpieczenia nie może być wyższa od poniesionej szkody.
- Jeżeli ten sam przedmiot ubezpieczenia w tym samym czasie jest ubezpieczony od tego samego ryzyka u dwóch lub więcej ubezpieczycieli na sumy, które łącznie przewyższają jego wartość ubezpieczeniową, każdy z ubezpieczycieli odpowiada do wysokości szkody w takim stosunku, w jakim przyjęta przez niego suma ubezpieczenia pozostaje do łącznych sum wynikających z podwójnego lub wielokrotnego ubezpieczenia, z wyjątkiem ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków.
- Odszkodowanie lub świadczenie wypłacane jest w ciągu 30 dni od daty otrzymania zawiadomienia o wypadku ubezpieczeniowym.
- Jeżeli wyjaśnienie okoliczności potrzebnych do ustalenia odpowiedzialności ubezpieczeniowej TUZ TUW lub wysokości odszkodowania w terminie określonym w ust. 4 niniejszego paragrafu okazało się niemożliwe, odszkodowanie wypłaca się w terminie 14 dni od dnia, w którym przy zachowaniu należytej staranności wyjaśnienie tych okoliczności było możliwe, jednakże bezsporną część odszkodowania TUZ TUW wypłaca w terminie określonym w ust. 4 niniejszego paragrafu.
- Jeżeli w terminach określonych w ust. 4-5 niniejszego paragrafu, TUZ TUW nie wypłaci odszkodowania lub świadczenia, zawiadamia na piśmie:
 - osobę zgłaszającą roszczenie oraz
 - Ubezpieczonego, w przypadku umowy ubezpieczenia zawartej na cudzy rachunek, w szczególności ubezpieczenia grupowego, jeżeli nie jest on osobą zgłaszającą roszczenie– o przyczynach niemożności zaspokojenia ich roszczeń w całości lub w części, a także wypłaca bezsporną część odszkodowania lub świadczenia.
- Jeżeli odszkodowanie lub świadczenie nie przysługuje lub przysługuje w innej wysokości niż określona w zgłoszonym roszczeniu, TUZ TUW informuje o tym na piśmie:
 - osobę występującą z roszczeniem oraz
 - Ubezpieczonego, w przypadku umowy ubezpieczenia zawartej na cudzy rachunek, w szczególności ubezpieczenia grupowego, jeżeli nie jest on osobą zgłaszającą roszczenie– wskazując na okoliczności oraz na podstawę prawną uzasadniającą całkowitą lub częściową odmowę wypłaty odszkodowania lub świadczenia. Informacja ta zawiera pouczenie o możliwości dochodzenia roszczeń na drodze sądowej.
- Jeżeli Ubezpieczający lub Uprawniony z umowy ubezpieczenia nie zgadza się z odmową zaspokojenia roszczeń lub ustaloną wysokością odszkodowania lub świadczenia, może złożyć wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy przez TUZ TUW z siedzibą w Warszawie.
- Ubezpieczającemu lub Uprawnionemu z umowy ubezpieczenia przysługuje prawo dochodzenia swoich roszczeń przed właściwym sądem, niezależnie od prawa żądania ponownego rozpatrzenia sprawy przez TUZ TUW.

Roszczenia regresowe

§ 16

- Z dniem wypłaty odszkodowania roszczenia Ubezpieczającego przeciwko osobie trzeciej odpowiedzialnej za szkodę przechodzą z mocy prawa na TUZ TUW do wysokości wypłaconego odszkodowania. Jeżeli TUZ TUW pokryło tylko część szkody, Ubezpieczającemu przysługuje co do pozostałej części pierwszeństwo zaspokojenia roszczeń.
- Nie przechodzą na TUZ TUW roszczenia Ubezpieczającego przeciwko osobom, z którymi Ubezpieczający pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym, chyba że sprawca wyrządził szkodę umyślnie.
- Jeżeli postępowanie przeciwko Ubezpieczającemu zostało zakończone prawomocnym orzeczeniem sądu stwierdzającym jego winę umyślną, TUZ TUW przysługuje roszczenie do Ubezpieczającego o zwrot uprzednio wypłaconego odszkodowania.

4. W razie zawarcia umowy na cudzy rachunek postanowienia ust. 1-3 niniejszego paragrafu stosuje się odpowiednio do Ubezpieczonego.

**ROZDZIAŁ II
UBEZPIECZENIE MIENIA W GOSPODARSTWIE ROLNYM****Definicje Produktowe****§ 18**

Przez użyte w niniejszym Rozdziale określenia rozumie się:

1. Reklamacja albo skarga może być złożona w każdej jednostce TUZ TUW obsługującej Klienta.
 2. Klienci mogą złożyć reklamację albo skargę w następujących formach:
 - 1) pisemnej:
 - a) osobiście w siedzibie TUZ TUW: ul. Bokserska 66, 02 – 690 Warszawa lub w innej jednostce TUZ TUW obsługującej Klienta,
 - b) przesyłką pocztową wysłaną na adres siedziby TUZ TUW: ul. Bokserska 66, 02 – 690 Warszawa lub w innej jednostce TUZ TUW obsługującej Klienta,
 - 2) ustnie:
 - a) telefonicznie na numer (+48) 22 327 60 60,
 - b) osobiście do protokołu podczas wizyty Klienta w siedzibie TUZ TUW: ul. Bokserska 66, 02 – 690 Warszawa lub w innej jednostce TUZ TUW obsługującej Klienta,
 - 3) pocztą elektroniczną na adres reklamacje@tuz.pl.
 3. W celu sprawnego przeprowadzenia procesu rozpatrywania reklamacji albo skargi, reklamacja albo skarga powinna zawierać w szczególności:
 - 1) imię i nazwisko (nazwa) Klienta,
 - 2) adres zamieszkania (siedziby) Klienta lub adres do korespondencji oraz numer telefonu kontaktowego,
 - 3) numer polisy lub numer szkody lub numer sprawy jeżeli taki został nadany.
 4. Na żądanie Klienta TUZ TUW potwierdza fakt otrzymania reklamacji albo skargi w formie pisemnej lub w inny sposób uzgodniony z Klientem.
 5. Odpowiedź na reklamację albo skargę, powinna być udzielona bez zbędnej zwłoki, jednak nie później niż w terminie 30 dni od dnia otrzymania reklamacji albo skargi. Do zachowania terminu wystarczy wysłanie odpowiedzi przed jego upływem.
 6. W szczególnie skomplikowanych przypadkach, uniemożliwiających rozpatrzenie reklamacji albo skargi i udzielenie odpowiedzi w terminie, o którym mowa w ust. 5 niniejszego paragrafu, TUZ TUW powinien przekazać Klientowi, który wystąpił z reklamacją albo skargą, informację w której:
 - 1) wyjaśni przyczynę opóźnienia,
 - 2) wskaże okoliczności, które muszą zostać ustalone dla rozpatrzenia sprawy,
 - 3) określi przewidywany termin rozpatrzenia reklamacji albo skargi i udzielenia odpowiedzi, który nie może przekroczyć 60 dni od dnia otrzymania reklamacji.
 7. Odpowiedź na reklamację lub skargę wniesioną przez Klienta powinna być udzielona w formie pisemnej (w postaci papierowej) lub za pomocą innego trwałego nośnika informacji.
 8. Odpowiedź udzielona w formie pisemnej powinna być wysłana przesyłką pocztową lub listem poleconym wysłanym na adres wskazany przez Klienta.
 9. Na wyłączny wniosek Klienta odpowiedź może być dostarczona pocztą elektroniczną.
 10. TUZ TUW podlega nadzorowi Komisji Nadzoru Finansowego.
- 1) **akt terroru** - nielegalne działanie lub akcja organizowana z pobudek ideologicznych, politycznych, religijnych lub społecznych, indywidualna lub grupowa, prowadzona przez osoby działające samodzielnie lub na rzecz bądź z ramienia jakiegokolwiek organizacji lub rządu, skierowana przeciwko osobom, obiektom lub społeczeństwu, mająca na celu wywarcie wpływu na rząd, wprowadzenie chaosu, zastraszenie ludności lub dezorganizację życia publicznego przy użyciu przemocy bądź groźby użycia przemocy;
 - 2) **budynek** - obiekt budowlany wchodzący w skład gospodarstwa rolnego, który jest trwale związany z gruntem, wydzielony z przestrzeni za pomocą przegród budowlanych oraz posiadający fundamenty i dach wraz z instalacjami i urządzeniami technicznymi związanymi z budynkiem, zapewniającymi możliwość jego użytkowania zgodnie z przeznaczeniem,
 - 3) **budowla** - związany z gruntem obiekt budowlany nie będący budynkiem, wraz z instalacjami i urządzeniami, stanowiący całość techniczną i użytkową (łącznie z kosztami poniesionymi na remonty bieżące, kapitalne i adaptacyjne, jeżeli budowla stanowi własność Ubezpieczonego);
 - 4) **budynek mieszkalny** - budynek, którego podstawowym przeznaczeniem jest zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych;
 - 5) **czyste straty finansowe** – szkody niewynikające bezpośrednio ze szkód w mieniu ani szkód na osobie;
 - 6) **deszcz nawalny** – opad deszczu o współczynniku wydajności co najmniej 4; w uzasadnionych przypadkach lub braku możliwości uzyskania opinii IMiGW wystąpienie deszczu nawalnego stwierdza się na podstawie stanu faktycznego i rozmiaru szkód w miejscu ich powstania bądź w bezpośrednim sąsiedztwie;
 - 7) **dewastacja** – nie związane z kradzieżą z włamaniem lub rabunkiem, zniszczenie lub uszkodzenie przedmiotu ubezpieczenia wskutek aktu wandalizmu dokonanego przez osobę trzecią;
 - 8) **dym i sadza** – produkty niepełnego spalania ciał stałych, cieczy lub gazu, które nieprzewidzianie i nagle wydobyły się ze znajdujących się w miejscu ubezpieczenia urządzeń paleniskowych lub grzewczych (eksploatowanych zgodnie z przeznaczeniem i przepisami technicznymi, przy sprawnym funkcjonowaniu urządzeń wentylacyjnych i oddymiających) lub wydobyły się poza miejscem ubezpieczenia w wyniku pożaru;
 - 9) **dzieła sztuki** – przedmioty powstałe przed 1945 wykonane przez człowieka, stanowiące świadectwo minionej epoki lub zdarzenia (antyki) oraz przedmioty o wartości kulturowej, artystycznej, historycznej lub muzealnej, wycenione przez uprawnionego rzeczoznawcę, domy aukcyjne lub podmioty profesjonalnie zajmujące się handlem dziełami sztuki;
 - 10) **grad** - opad atmosferyczny składający się z bryłek lodu;
 - 11) **huragan** – działanie wiatru o prędkości nie mniejszej niż 17,5 m/sek., wyrządzające masowe szkody; wystąpienie tego zjawiska winno być potwierdzone przez IMiGW, a w przypadku braku możliwości uzyskania takiego potwierdzenia, przyjmuje się stan faktyczny i rozmiar szkód w miejscu ich powstania lub w sąsiedztwie świadczący o działaniu huraganu; pojedyncze szkody uważa się za powstałe na skutek huraganu tylko wówczas, gdy w najbliższym sąsiedztwie stwierdzono ślady huraganu lub też rodzaj i rozmiary szkody świadczą o jego działaniu;
 - 12) **huk ponaddźwiękowy** - bezpośrednia fala uderzeniowa wywołana przez samoloty odrzutowe podczas przekraczania bariery dźwięku;
 - 13) **kłódka wielozastawkowa** - kłódka posiadająca przynajmniej dwie ruchome zastawki służące do blokowania zasuwki kłódki; ilość zastawek w kłódce można określić na podstawie nacięć profilowanych w kluczu;
 - 14) **kradzież z włamaniem** – dokonanie lub usiłowanie dokonania zaboru mienia z pomieszczeń po uprzednim usunięciu siłą zabezpieczenia lub otworzeniu wejścia przy użyciu narzędzi bądź klucza oryginalnego, w którego posiadanie sprawca wszedł

- wskutek włamania do innego pomieszczenia lub w wyniku rabunku;
- 15) **lawina** – gwałtowne zsuwanie się lub staczanie się mas śniegu, lodu, skał, kamieni, ziemi lub błota ze zboczy górskich bądź falistych;
- 16) **mały sprzęt pływający** - napędzane siłą mięśni: kajaki wodne, rowery wodne, łódzie wiosłowe, pontony;
- 17) **materiały i zapasy**:
- zgrupowane i przechowywane w pomieszczeniach/budynkach znajdujących się na terenie gospodarstwa rolnego:
 - pasze i odżywki dla zwierząt gospodarskich;
 - nasiona na siew albo sadzeniaki, w ilości umożliwiającej zasiew posiadanej areali;
 - nawozy sztuczne i środki ochrony roślin;
 - części zamienne do maszyn i sprzętu rolniczego;
 - materiały opałowe i budowlane zgromadzone i przechowywane na terenie gospodarstwa rolnego, w tym składowane na „wolnym powietrzu”, o ile producent dopuszcza taki sposób składowania;
- 18) **maszyny i sprzęt rolniczy** - maszyny rolnicze i inny sprzęt rolniczy stanowiący własność lub będący w posiadaniu Ubezpieczającego/Ubezpieczonego i wykorzystywane do prowadzenia gospodarstwa rolnego, w postaci kombajnów, agregatów uprawowych, sadzarek i glebogryzarek ciągnikowych, kultywatorów, siewników, rozrzutników, kosiarek, opryskiwaczy, pras, młockarni, środków transportowych bez własnego napędu (przyczep, naczep), niepodlegające obowiązkowi rejestracji;
- 19) **napór śniegu** – bezpośrednie działanie nagromadzonego śniegu, którego:
- opad przekroczył 85% wartości charakterystycznej (normowej) obciążenia śniegiem gruntu, właściwej dla strefy, w której znajduje się ubezpieczone mienie, określonej według obowiązującej normy polskiej „obciążenie śniegiem”, a jego ciężar spowodował uszkodzenie lub zawalenie się elementów nośnych dachu (za elementy nośne dachu uważa się elementy konstrukcji przenoszące obciążenia obiektu, takie jak: fundamenty, ściany nośne, filary, słupy, kolumny, belkowania, belki, stropy, sklepienia, więzary i więźby dachowe), warunkiem uznania szkody jest, aby przynajmniej jedna stacja meteorologiczna IMiGW, zlokalizowana na terenie tej samej strefy lub strefy o niższej wartości charakterystycznej obciążenia śniegiem w promieniu 100 km od ubezpieczonego budynku potwierdziła ciężar pokrywy śnieżnej przekraczający 85% wartości charakterystycznej (normowej) właściwej dla miejsca lokalizacji budynku;
 - ciężar spowodował zawalenie się obiektu sąsiedniego na przedmiot ubezpieczenia;
- 20) **osunięcie się ziemi** – osuwanie się ziemi na stokach nie spowodowane działalnością ludzką;
- 21) **pomieszczenia i budynki gospodarcze, budowle** – wszelkie pomieszczenia, budynki gospodarcze, budowle znajdujące się na terenie gospodarstwa, które nie podlegają obowiązkowemu ubezpieczeniu budynków w gospodarstwie rolnym, oraz ogrodzenie gospodarstwa rolnego wraz z bramami;
- 22) **powódź** – zalanie wodą, które powstało w następujących przypadkach:
- wystąpienia z brzegów wód powierzchniowych (stojących lub płynących);
 - nadmiernych opadów atmosferycznych, tj. zalania, które wystąpiło pomimo prawidłowo zaprojektowanego i sprawnego systemu odprowadzania wody (studzienki, rury odprowadzające, rowy);
 - spływu wód po zboczach i stokach na terenach górskich i falistych;
 - topnienia kry lodowej, tworzenia się zatorów lodowych, sztormu i podniesienia się poziomu morskich wód przybrzeżnych;
- 23) **pożar** – działanie ognia (ciepła lub dymu), który przedostał się poza palenisko lub powstał bez paleniska i rozprzestzenił się o własnej sile;
- 24) **przedmioty wartościowe** – biżuteria (w tym zegarki), dzieła sztuki, antyki, porcelana unikatowa, broń posiadana legalnie i przechowywana zgodnie z prawem, trofea myśliwskie, znaczki pocztowe, monety oraz monety złote lub srebrne, medale, wyroby z pereł, kamieni i metali szlachetnych;
- 25) **przebiecie** - powstałe z jakiegokolwiek przyczyny zmiany napięcia w sieci elektrycznej lub elektronicznej powodujące uszkodzenie bądź zniszczenie przedmiotu ubezpieczenia;
- 26) **rabunek** – zabór mienia przy użyciu lub groźbie natychmiastowego użycia przemocy fizycznej wobec Ubezpieczającego/Ubezpieczonego (lub osób bliskich) albo doprowadzeniu Ubezpieczającego/Ubezpieczonego (lub osób bliskich) do stanu nieprzytomności lub bezbronności;
- 27) **remont generalny** - roboty mające na celu przywrócenie pierwotnej lub zbliżonej do pierwotnej wartości technicznej i użytkowej: domu jednorodzinnej oraz stałych elementów, mieszkań oraz stałych elementów; za remont generalny uważa się wymianę lub naprawę 60% podstawowych elementów oraz instalacji; podstawowe elementy: ściany nośne, konstrukcja i krycie dachu, stropy, stolarka otworowa (okienna); podstawowe instalacje: wodociągowa, kanalizacyjna, centralnego ogrzewania, ciepłej wody, gazu, elektryczna;
- 28) **ruchoomości domowe** – przedmioty należące do Ubezpieczonego:
- urządzenia i przedmioty użytku domowego, zapasy gospodarstwa domowego, odzież i inne przedmioty osobistego użytku;
 - sprzęt audiowizualny, fotograficzny, elektroniczny, komputerowy, medyczny oraz instrumenty muzyczne, anteny telewizyjne, satelitarne i radiowe (z wyłączeniem anten zamontowanych na stałe);
 - sprzęt turystyczny, sportowy, rehabilitacyjny, do majsterkowania, ogrodniczy;
 - rowery, wózki dziecięce, wózki inwalidzkie nie podlegające rejestracji, mały sprzęt pływający;
 - części zamienne samochodów, komplety opon, motocykli, motorowerów, rowerów, a także bagażniki samochodowe i foteliki dziecięce;
 - rzeczy ruchome czasowo znajdujące się w posiadaniu Ubezpieczonego jeżeli zostały użyczone lub wypożyczone przez organizację społeczną, sportową, wypożyczalnię, operatora sieci internetowej lub telewizyjnej mienie służbowe, o ile fakt ten został udokumentowany;
 - wartości pieniężne oraz przedmioty wartościowe;
 - dowody osobiste, legitymacje szkolne /studentckie/emeryta/rencisty, paszporty, prawo jazdy, dowody rejestracyjne;
 - dywany i meble (z wyłączeniem wbudowanych mebli lub zamontowanych na stałe);
 - psy, koty, ryby w akwariach oraz inne zwierzęta domowe, z wyjątkiem zwierząt utrzymywanych w celach hodowlanych i handlowych oraz zwierząt tropikalnych;
 - urządzenia warsztatów chałupniczych – urządzenia służące drobnej wytwórczości, pod warunkiem ich wyszczególnienia i dokładnego opisu we wniosku o zawarcie umowy ubezpieczenia, niebędące maszynami i sprzętem rolniczym lub urządzeniami mechanicznymi
- 29) **stałe elementy budynku mieszkalnego** – elementy zamontowane lub wbudowane wewnątrz budynku mieszkalnego w sposób trwały, tzn. w taki sposób, aby nie można było ich zdemontować bez użycia narzędzi lub spowodowania utraty lub zmniejszenia ich wartości, w szczególności:
- instalacje – ciepła (grzewcza), wodna, kanalizacyjna (sanitarna), elektryczna, gazowa, klimatyzacyjna, wentylacyjna, telekomunikacyjna (w tym radiowo-telewizyjna), domofonowa, odgromowa, przeciwpożarowa, internetowa, alarmowa, centralnego odkurzenia, centralnego sterowania, zamontowane na stałe: sprzęt i urządzenia, piece, kominki, klimatyzatory, wentylatory, sterowniki centralnego sterowania, czujki, sygnalizatory i inne elementy systemu alarmowego, przyłącza mediów (grzejniki wszelkiego rodzaju, zakończenia instalacji np.: gniazdzka, wyłączniki);
 - armatura sanitarna, kabina natryskowa, brodzik, wanna, umywalka, sedes, bidet, podgrzewacz wody, zlewomywak;
 - wewnętrzne ścianki działowe dowolnej konstrukcji, antresole, przegrody, lustra wmontowane w ścianach, zamontowana na stałe stolarka okienna i drzwiowa wraz z oszklaceniami i zamknięciami, zabezpieczenia przeciwwłamaniowe okien i drzwi;

- d) obudowy instalacji i grzejników, wewnętrzne tynki i powłoki malarskie ścian oraz sufitów, okładziny: ścian, podłóg, schodów i sufitów; antresole, podwieszane sufity wraz z zamontowanymi w nich elementami np.: oprawami oświetlenia, wentylatorami, zakończeniami instalacji ppoż.;
- e) meble kuchenne wykonane na wymiar oraz szafy wbudowane lub zamontowane na stałe, sprzęt AGD i RTV, w tym przeznaczony do zabudowy lub montażu na ścianie/suficie, zabudowy balkonów/logii/terasów;
- f) zewnętrzne elementy – rynny, płotki śniegowe, markizy, rolety przeciwsłoneczne, kraty, okiennice, balustrady, anteny telewizyjne i radiowe zainstalowane na budynku, zewnętrzne punkty oświetleniowe (z wyłączeniem zewnętrznych elementów anteny satelitarnej oraz systemów słonecznych przytwierdzonych do budynku);
- 30) **szyby i elementy szklane:**
- a) szyby okienne i drzwiowe, w tym szyby specjalne, tj. szyby antywłamaniowe,
- b) oszklenia ścian i dachów,
- c) przegrody ścienne, osłony balkonów, tarasów, loggii i ogrodów zimowych,
- d) okładziny, wykładziny, blaty szklane, ceramiczne, kamienne i z tworzyw sztucznych,
- e) oszklenia kabin natryskowych, wanien i brodzików,
- f) kuchenne płyty indukcyjne, elektryczne i ceramiczne płyty gazowe,
- g) lustra przytwierdzone na stałe,
- h) szyby kominkowe,
- i) szyby we wszelkiego rodzaju kuchenkach i piekarnikach kuchennych;
- 31) **system słoneczny** – urządzenia do przetwarzania energii promieniowania słonecznego na energię elektryczną lub ciepłą na potrzeby gospodarstwa rolnego, tj.:
- a) instalacja fotowoltaiczna w skład której wchodzi: panele składające się z ogniw fotowoltaicznych, falownik (inwerter) przetwarzający prąd stały na przemienny, przewody elektryczne, oraz inne elementy stanowiące wyposażenie instalacji fotowoltaicznej); lub
- b) instalacja solarna w skład której wchodzi: kolektory słoneczne, zasobnik ciepłej wody, rury, łączące kolektory z zasobnikiem, pompy przetłaczające płyn solarny, sterownik, naczynie zbiorcze oraz inne elementy stanowiące wyposażenie instalacji solarniej;
- 32) **trzęsienie ziemi** - naturalny, krótki i gwałtowny wstrząs (lub ich serie) gruntu, powstały pod powierzchnią ziemi i rozchodzący się w postaci fal sejsmicznych od ośrodka (epicentrum), znajdującego się na powierzchni, gdzie drgania są najsilniejsze; przy określaniu siły trzęsienia ziemi używa się skali magnitud (skala Richtera);
- 33) **uderzenie pioruna** – bezpośrednie wyładowanie elektryczności atmosferycznej na przedmiot ubezpieczenia, pozostawiające bezsporne ślady na przedmiocie ubezpieczenia (np. stopienie, osmalenie); za uderzenie pioruna uważa się także pośrednie skutki wyładowania atmosferycznego w anteny satelitarne oraz systemy słoneczne na stałe zainstalowane na dachu budynku;
- 34) **uderzenie pojazdu lądowego** – bezpośrednie uderzenie pojazdu mechanicznego w ubezpieczone mienie; definicja nie obejmuje pojazdu kierowanego lub eksploatowanego przez Ubezpieczonego lub osobę, z którą Ubezpieczony pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym;
- 35) **upadek drzewa lub masztu** – nie będące następstwem działalności ludzkiej oraz zdarzeń losowych określonych w § 20 ust. 1 niniejszych OWU, przewrócenie się na przedmiot ubezpieczenia rosnących drzew lub postawionych masztów, słupów energetycznych i telefonicznych, latarni oświetleniowych oraz innych konstrukcji masztowych, ustawionych zgodnie z obowiązującymi przepisami dla tego typu budowli;
- 36) **upadek statku powietrznego** – katastrofa lub przymusowe lądowanie samolotu silnikowego, bezsilnikowego lub innego obiektu latającego oraz upadek jego części lub przewożonego ładunku, z wyłączeniem zrzuca paliwa;
- 37) **urządzenia mechaniczne** – urządzenia wykorzystywane w ramach prac w gospodarstwie rolnym, użytkowane w budynkach wchodzących w skład gospodarstwa rolnego, nie kwalifikujące się jako maszyny i sprzęt rolniczy według niniejszych OWU;
- 38) **wartość odtworzeniowa** – wartość odpowiadająca kosztom przywrócenia mienia do stanu nowego, lecz nie ulepszonemu, tj. wartość odbudowy lub remontu budynku tego samego rodzaju i tego samego standardu oraz w tym samym miejscu; ubezpieczenie obejmuje także udokumentowane i poniesione koszty opracowania dokumentacji projektowej, geodezyjnej i usunięcie pozostałości po szkodzie; dla ruchomości domowych i stałych elementów – wartość odpowiadająca kosztom naprawy, zakupu lub wytworzenia nowego przedmiotu tego samego rodzaju, typu oraz o tych samych parametrach, a w przypadku braku dostępnego takiego samego przedmiotu na rynku, kosztów zakupu najbardziej zbliżonego parametrami;
- 39) **wartości pieniężne** – krajowe i zagraniczne znaki pieniężne (gotówka);
- 40) **wartość rzeczywista** – wartość odpowiadająca kosztom przywrócenia mienia do stanu nowego, lecz nie ulepszonemu, tj. wartość odbudowy lub remontu budynku tego samego rodzaju i tego samego standardu oraz w tym samym miejscu; ubezpieczenie obejmuje także udokumentowane i poniesione koszty opracowania dokumentacji projektowej, geodezyjnej i usunięcie pozostałości po szkodzie; dla ruchomości domowych i stałych elementów oraz maszyn rolniczych, sprzętu rolniczego oraz urządzeń mechanicznych – wartość odpowiadająca kosztom naprawy, zakupu lub wytworzenia nowego przedmiotu tego samego rodzaju, typu oraz o tych samych parametrach, a w przypadku braku dostępnego takiego samego przedmiotu na rynku, kosztów zakupu najbardziej zbliżonego parametrami; po uwzględnieniu stopnia technicznego zużycia na dzień powstania szkody;
- 41) **wybuch** – gwałtowna zmiana stanu równowagi układu z jednoczesnym wyzwoleniem się gazów, pyłów, cieczy lub pary, wywołanym ich właściwością rozprzestrzeniania się; w odniesieniu do naczyń ciśnieniowych i innych tego rodzaju zbiorników warunkiem uznania zdarzenia za wybuch jest, aby ściany tych naczyń i zbiorników uległy rozdarciu w takich rozmiarach, iż wskutek ujęcia gazów, pyłów, pary lub cieczy nastąpiło nagłe wyrównanie ciśnień; za wybuch uważa się również implozję polegającą na uszkodzeniu zbiornika lub aparatu próżniowego ciśnieniem zewnętrznym;
- 42) **zamek elektroniczno-mechaniczny** – zamek, którego uruchamianie następuje przy zastosowaniu systemu elektronicznego;
- 43) **zamek wielopunktowy** – zamek powodujący ryglowanie skrzydła drzwi w ościeżnicy w kilku odległych od siebie miejscach;
- 44) **zamek wielozastawkowy** – zamek posiadający przynajmniej dwie ruchome zastawki służące do blokowania zasuwki zamka; ilość zastawek w zamku można określić na podstawie nacięć profilowanych w kluczu;
- 45) **zalanie** – nagły, niezamierzony i niekontrolowany wyciek wody, pary lub cieczy:
- a) na skutek awarii lub uszkodzenia rur dopływowych (instalacji wodociągowej) i połączeń giętkich wraz z armaturą;
- b) na skutek awarii lub uszkodzenia rur odpływowych (instalacji kanalizacyjnej) znajdujących się wewnątrz budynku mieszkalnego;
- c) na skutek wydostania się wody z urządzeń domowych, takich jak pralki, wirówki, zmywarki na skutek ich awarii;
- d) z wodnego/parowego/olejowego układu grzewczego lub klimatyzacji, pomp wodnych, systemu słonecznego;
- e) z instalacji tryskaczowej lub gaśniczej;
- f) na skutek cofnięcia się wody lub ścieków z instalacji kanalizacyjnej, znajdującej się wewnątrz mieszkania, domu jednorodzinnego lub budynku gospodarczego;
- g) na skutek nieumyślnego zostawienia otwartych kranów lub innych zaworów w urządzeniach sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i grzewczej;
- h) z akwarium, spowodowany samoistnym jego uszkodzeniem, tj. niezależnym od działań Ubezpieczonego, osób trzecich lub zwierząt domowych, za wyjątkiem zdarzeń spowodowanych dewastacją;
- i) na skutek zalania wodą pochodzącą z opadów atmosferycznych w postaci deszczu lub topniejącego śniegu bądź gradu, z zastrzeżeniem postanowień § 22 ust. 2 pkt 20) i 21 niniejszych OWU;
- j) na skutek zalania wodą lub innym płynem spowodowane przez osoby trzecie;
- 46) **zapadanie się ziemi** – obniżenie poziomu terenu z powodu zaważenia się naturalnych, pustych przestrzeni w gruncie, z wyłączeniem szkód górniczych;

- 47) **zbiory kolekcjonerskie** – zbiór przedmiotów jednego rodzaju o wartości kulturowej, artystycznej, historycznej, muzealnej lub naukowej, świadomie gromadzony przez Ubezpieczonego, w szczególności: zbiór obrazów, numizmatów, plakatów;
- 48) **ziemiopłody** – plony roślin zebrane i złożone w budynkach, stertach, stogach, kopcach i piwnicach, silosach, nie stanowiąca nasion na siew; przy czym przez baloty rozumie się sprasowane ziemiopłody zabezpieczone (opakowane) przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi wodoodporną powłoką;
- 49) **zwierzęta gospodarskie** – zwierzęta przeznaczone do hodowli, chowu lub użytku własnego: bydło, konie, trzoda chlewna, owce, kozy, drób znajdujące się w pomieszczeniach na terenie gospodarstwa rolnego.

Przedmiot ubezpieczenia

§ 19

1. Przedmiotem ubezpieczenia może być mienie stanowiące własność Ubezpieczonego lub mienie znajdujące się w jego posiadaniu na podstawie udokumentowanego tytułu prawnego.
2. Na wniosek Ubezpieczającego ochroną ubezpieczeniową mogą być objęte następujące grupy mienia:
- 1) pomieszczenia, budynki gospodarcze i budowle, które nie podlegają obowiązkowemu ubezpieczeniu budynków wchodzących w skład gospodarstwa rolnego na podstawie przepisów ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych,
 - 2) maszyny rolnicze i sprzęt rolniczy,
 - 3) urządzenia mechaniczne,
 - 4) ziemiopłody,
 - 5) materiały i zapasy,
 - 6) zwierzęta gospodarskie,
 - 7) stałe elementy wewnątrz budynku mieszkalnego,
 - 8) ruchomości domowe,
 - 9) szyby i elementy szklane,
 - 10) anteny satelitarne i systemy słoneczne.

Zakres ubezpieczenia

§ 20

1. TUZ TUW obejmuje ochroną ubezpieczeniową szkody powstałe w przedmiocie ubezpieczenia będące bezpośrednim następstwem ognia i innych zdarzeń losowych:
- 1) deszczu nawalnego,
 - 2) dymu i sadzy,
 - 3) gradu,
 - 4) huków nadźwiękowego,
 - 5) huraganu,
 - 6) lawiny,
 - 7) naporu śniegu,
 - 8) osuwanie się ziemi,
 - 9) powodzi,
 - 10) pożaru,
 - 11) uderzenia pioruna,
 - 12) uderzenia pojazdu lądowego,
 - 13) upadku drzewa lub masztu,
 - 14) upadku statku powietrznego,
 - 15) wybuchu,
 - 16) zapadania się ziemi,
 - 17) zalanania,
 - 18) trzęsienia ziemi.
2. Na wniosek Ubezpieczającego, po opłaceniu dodatkowej składki TUZ TUW może rozszerzyć ochronę ubezpieczeniową o:
- 1) ubezpieczenie ruchomości domowych i stałych elementów wewnątrz budynku mieszkalnego za szkody powstałe wskutek:
 - a) działania wszystkich ryzyk (all risk), z zastrzeżeniem włączeń odpowiedzialności określonych w § 22 oraz ust. 3 niniejszego paragrafu,
 - b) kradzieży z włamaniem, rabunku i dewastacji,
 - c) przepięcia (w ramach rozszerzenia zakresu ubezpieczenia o przepięcia ochroną ubezpieczeniową objęte są również urządzenia mechaniczne oraz

- siłowniki bram);
- 2) ubezpieczenie szyb i elementów szklanych za szkody powodujące ubytek wartości spowodowany ich stłuczeniem (rozbięciem, pęknięciem) z przyczyn innych niż określone w ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ppkt.a)-b) niniejszego paragrafu. W ramach sumy ubezpieczenia TUZ TUW pokrywa ponadto dodatkowe udokumentowane koszty poniesione przez Ubezpieczającego/Ubezpieczonego w związku z zaistniałym zdarzeniem objętym umową ubezpieczenia związane z: demontażem, montażem i transportem,
- 3) ubezpieczenie zewnętrznych elementów anten satelitarnych oraz systemów słonecznych przytwierdzonych do ubezpieczonego budynku (na dachu lub elewacji budynku) w zakresie od ognia i innych zdarzeń losowych, określonych w § 20 ust. 1 niniejszych OWU lub dewastacji, z zastrzeżeniem § 22 ust.1 pkt 22 niniejszych OWU.

3. Zakres ubezpieczenia wybrany przez Ubezpieczającego dla stałych elementów wewnątrz budynku mieszkalnego i ruchomości domowych jest jednakowy.

§ 21

1. Ubezpieczenie obejmuje szkody w mieniu powstałe w następstwie zdarzeń wchodzących w zakres ochrony ubezpieczeniowej, zaistniałe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w miejscu ubezpieczenia (tj. na terenie gospodarstwa rolnego należącego do Ubezpieczonego), z zastrzeżeniem ust. 2 niniejszego paragrafu..
2. Ubezpieczenie ziemiopłodów złożonych w balotach oraz zwierząt gospodarskich obejmuje również szkody powstałe na terenie gospodarstwa rolnego oraz na terenie dzierzawionych gruntów.

Wyłączenia i ograniczenia odpowiedzialności

§ 22

1. Ochroną ubezpieczeniową w ramach ubezpieczenia nie mogą być objęte:
- 1) mienie osób trzecich zamieszkujących w budynku mieszkalnym należącym do Ubezpieczającego i użytkowanym na podstawie odrębnego tytułu prawnego,
 - 2) akta, dokumenty, rękopisy oraz czek i weksle,
 - 3) platyna, złoto, srebro w złomie i w sztabach, nieoprawione kamienie szlachetne, półszlachetne i syntetyczne, substancje organiczne (perły, bursztyny) nie stanowiące wyrobu użytkowego;
 - 4) szyby w szklarniach, inspektach, oranżeriach, szkle artystycznym i częściach składowych stałych elementów lub ruchomości domowych nie wymienionych w § 18 pkt 30 niniejszych OWU;
 - 5) pojazdy samochodowe, jednostki pływające, statki powietrzne, pojazdy typu „quad”, paliwa napędowe, smary oraz materiały opałowe;
 - 6) komputerowe programy indywidualne użytkownika oraz dane, nagrania i rejestracje zawartych na komputerowych nośnikach informacji, w tym dźwiękowe i wizualne;
 - 7) dokumenty przechowywane w jednostkach centralnych komputerów, systemach informatycznych lub sterujących i wymiennych nośnikach danych;
 - 8) rękopisy, akta, plany konstrukcyjne, prototypy, wzory, eksponaty;
 - 9) prawa autorskie i szkody spowodowane ich naruszeniem, inne prawa do dóbr niematerialnych oraz niematerialnych praw mających charakter własności osobistej;
 - 10) karty płatnicze i kredytowe;
 - 11) żywność lub leki, które uległy rozmrożeniu lub zepsuciu w wyniku przerwy w dostawie prądu, awarii urządzeń gospodarstwa domowego lub niewłaściwego przechowywania;
 - 12) szklarnie, inspekty, kioski, namioty i tunele foliowe wraz z uprawami oraz znajdujące się w nich mienie;
 - 13) budynki zbudowane w całości z tworzyw sztucznych lub brezentu oraz znajdujące się w nich mienie;
 - 14) budynki o charakterze tymczasowym;
 - 15) wszelkiego rodzaju źródła światła: żarówki, świetlówki, halogeny, zniszczone na skutek zużycia eksploatacyjnego;

- 16) wewnętrzne, wymienne elementy elektroniczne będące częścią ubezpieczonego sprzętu elektronicznego, które powstały bez jakiegokolwiek działania z zewnątrz;
 - 17) grzyby i grzybnie oraz mienie związane z ich produkcją,
 - 18) zwierzęta futerkowe, ryby, zwierzęta laboratoryjne,
 - 19) pszczoły i ule pszczele oraz mienie związane z produkcją miodu,
 - 20) sterty słomy i stogów siana po dniu 1 marca roku kalendarzowego, następnego po zbiorach,
 - 21) uprawy na polach, sadach i w ogrodzie,
 - 22) drzewa i krzewy;
 - 23) systemy słoneczne przytwierdzone do ubezpieczonego budynku, którego wiek przekracza 55 lat, chyba że został przeprowadzony remont generalny.
2. TUZ TUW nie odpowiada za szkody:
- 1) których wysokość nie przekracza 200,00 zł, (dwieście złotych) a w odniesieniu do szyb i elementów szklanych o wartości nie przekraczającej 100,00 zł (sto złotych),
 - 2) spowodowane umyślnie przez Ubezpieczonego i osoby bliskie oraz zatrudnione przez Ubezpieczonego; w razie rażącego niedbalstwa odszkodowanie się nie należy, chyba że zapłata odszkodowania odpowiada w danych okolicznościach względem słuszności;
 - 3) powstałe w związku z działaniami wojennymi, stanem wyjątkowym, stanem wojennym, zamieszkami społecznymi, strajkami, lokautami, sabotażem, aktami terroru, działaniem energii jądrowej lub skażeniem radioaktywnym;
 - 4) powstałe wskutek skażenia lub zanieczyszczenia środowiska;
 - 5) górnicze, w rozumieniu prawa górniczego;
 - 6) powstałe w przedmiocie ubezpieczenia zatrzymanym, skonfiskowanym, zajętym lub zarekwirowanym przez odpowiednie władze lub organy państwa;
 - 7) w mieniu, którego nabycie potwierdzone jest fałszywymi dowodami zakupu, wprowadzonym na polski obszar celny lub do obrotu niezgodnie z prawem, albo w mieniu, na którego posiadanie Ubezpieczony nie ma zezwolenia wymaganego przez prawo;
 - 8) spowodowane przez Ubezpieczonego lub osoby pozostające z nim we wspólnym gospodarstwie domowym lub osoby pracujące w gospodarstwie rolnym w stanie po użyciu alkoholu, po użyciu środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, chyba że nie miało to wpływu na zajście wypadku ubezpieczeniowego objętego ochroną ubezpieczeniową;
 - 9) w przedmiocie ubezpieczenia przeznaczonym do użycia albo sprzedaży na złom lub w celu uzyskania innych surowców wtórnych;
 - 10) powstałe w mieniu służącym do prowadzenia działalności gospodarczej lub wykorzystywanym w celach zarobkowych, za wyjątkiem prowadzenia działalności w zakresie działu specjalnego produkcji rolnej oraz działalności agroturystycznej;
 - 11) w budynkach gospodarczych i budowlach w budowie, przebudowie, modernizacji oraz w znajdującym się w nich mieniu;
 - 12) w budynkach gospodarczych i budowlach przeznaczonych do rozbioru oraz w znajdującym się w nich mieniu;
 - 13) w budynkach gospodarczych i budowlach wzniesionych lub użytkowanych niezgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy z dnia 7 lipca 1994r. - Prawo budowlane oraz znajdującym się w nich mieniu;
 - 14) w budynkach gospodarczych i budowlach, których stan techniczny i wyposażenie uniemożliwia ich użytkowanie zgodnie z przeznaczeniem oraz w znajdującym się w nich mieniu;
 - 15) w stałych elementach oraz ruchomościach domowych przechowywanych w budynku mieszkalnym nieużytkowanym przez okres dłuższy niż 90 dni;
 - 16) powstałe wskutek nieprzestrzegania przez Ubezpieczonego przepisów powszechnie obowiązującego prawa, tj. w szczególności prawa budowlanego, przepisów przeciwpożarowych i porządkowych, niewykonania przez Ubezpieczonego przeglądów technicznych, badań okresowych lub czynności, do wykonania których Ubezpieczony jest zobowiązany przepisami powszechnie obowiązującego prawa, o ile miało to wpływ na powstanie lub rozmiar szkody;
 - 17) powstałe wskutek systematycznego zawilgacania lub zalania wodą z powodu nieszczelności instalacji wodno – kanalizacyjnej i innych urządzeń rozprowadzających wodę lub parę lub urządzeń odprowadzających wodę z dachów (rur spustowych i rynien), lub złego stanu dachu, czy niezabezpieczenia otworów dachowych, balkonów, loggii, tarasów, okien, jeżeli spowodowane zostały zaniedbaniem przez Ubezpieczającego obowiązku konserwacji tych urządzeń i instalacji w obrębie ubezpieczonego budynku gospodarczego;
 - 18) powstałe wskutek powodzi w mieniu znajdującym się na obszarach bezpośredniego zagrożenia powodzią, tj. na terenach między wałem przeciwpowodziowym a linią brzegu, a także w strefie wybrzeża morskiego lub strefie przepływów wzdłuż powodziowych, określonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego;
 - 19) powstałe wskutek przenikania wód gruntowych lub przemierzania stałych elementów wewnątrz budynku mieszkalnego oraz wskutek wydostania się wody z urządzeń wodno-kanalizacyjnych i ogrzewczych w wyniku uszkodzenia rur spowodowanego zamarznięciem wody i rozsadzeniem rur;
 - 20) spowodowane przedostaniem się deszczu, gradu, śniegu przez niewłaściwie zamknięte oraz niedomknięte okna, drzwi zewnętrzne i inne otwory, chyba że otwory te powstały w wyniku wypadku ubezpieczeniowego;
 - 21) powstałe w wyniku zalania wodą pochodzącą z opadów atmosferycznych, jeśli przyczyną powstania szkody był zły stan techniczny dachu lub innych elementów budynku;
 - 22) spowodowane spiętrzeniem się wody w wyniku niedostatecznej drożności kanalizacji zbudowanej niezgodnie z normami budowlanymi lub zaniedbaniem Ubezpieczonego;
 - 23) spowodowane wskutek trwałego oddziaływania dymu, w tym osmolenia lub sadzy powstałych w wyniku przygotowywania posiłków, eksploatacji kominków lub piecy;
 - 24) powstałe wskutek drgań i wibracji;
 - 25) powstałe w związku z prowadzonymi robotami ziemnymi;
 - 26) w razie zapadnięcia się lub osuwania się ziemi;
 - 27) powstałe wskutek działania prądu elektrycznego, w tym z powodu przerw w dostawie lub zasilania prądem elektrycznym urządzeń gospodarstwa rolnego, chyba że działanie prądu spowodowało pożar (nie dotyczy ubezpieczenia ryzyka przepięcia dla ruchomości domowych, stałych elementów wewnątrz budynku mieszkalnego i siłowników bram oraz urządzeń mechanicznych);
 - 28) w urządzeniach, instalacjach oraz aparatach elektrycznych i energetycznych w wyniku działania prądu elektrycznego, z wyłączeniem szkód powstałych na skutek uderzenia pioruna (nie dotyczy ubezpieczenia ryzyka przepięcia dla ruchomości domowych i stałych elementów wewnątrz budynku i siłowników bram, urządzeń mechanicznych, chyba że rozszerzono odpowiedzialność o ryzyko przepięcia)
 - 29) w ziemiopłodach, materiałach i zapasach, których minął okres przydatności do użycia lub zepsutych, spleśniałych, zawilgoconych, zbrzylonych, itp.,
 - 30) w przedmiotach nie będących efektem produkcji rolnej Ubezpieczającego, których ilość wskazuje na przeznaczenie handlowe lub produkcyjno-usługowe,
 - 31) spowodowane w sprzęcie audiowizualnym, radiowo-muzycznym, fotograficznym i komputerowym, instrumentach muzycznych, dziełach sztuki, biżuterii, wyrobach z metali szlachetnych, monetach złotych i srebrnych, jeżeli przedmioty te znajdują się poza budynkiem mieszkalnym;
 - 32) w ruchomościach domowych znajdujących się na niezabudowanych balkonach, loggiach, tarasach lub w ogrodzie;
 - 33) w broni myśliwskiej, w stosunku do której Ubezpieczający nie uzyskał wymaganego prawem pozwolenia;
 - 34) w broni myśliwskiej, przedmiotach wartościowych oraz w wartościach pieniężnych, które zaginęły podczas akcji ratowniczej;
 - 35) powstałe wskutek poplamienia, porysowania, pomalowania, w tym graffiti i uszkodzenia zewnętrznych powłok malarskich budynków mieszkalnych, gospodarczych, budowli oraz pomieszczeń gospodarczych;
 - 36) wskutek porysowania, zadrapania, poplamienia, zmiany barwy ubezpieczonego przedmiotu lub odprysnięcia kawałków szyb i elementów szklanych;

- 37) powstałe w trakcie montażu lub demontażu oraz wyniku na skutek złego montażu lub niewłaściwej technologii wykonawstwa elementów szklanych;
- 38) w elementach szklanych spowodowane wadą konstrukcji budynku lub budowli;
- 39) powstałe w oszkleniu maszyn i sprzętu rolniczego;
- 40) powstałe wskutek upadku drzewa na przedmiot ubezpieczenia wskutek błędów pielęgnacyjnych, wycinania, przycinania bądź starości drzewa, jeżeli obowiązek pielęgnacji lub usunięcia spoczywa na Ubezpieczonym;
- 41) powstałe wskutek upadku masztu na przedmiot ubezpieczenia wskutek zaniedbań konserwacyjnych i technicznych, jeżeli obowiązek konserwacji lub kontroli technicznej spoczywa na Ubezpieczonym;
- 42) jeżeli pomieszczenia, budynki mieszkalne i gospodarcze, w których znajdowało się ubezpieczone mienie, nie posiadały zabezpieczeń przeciwkradzieżowych wymaganych przez TUZ TUW, lub systemy zabezpieczające nie były włączone, bądź były niesprawne;
- 43) w zakresie o którym mowa w § 20 ust. 2 pkt 1 ppkt b) niniejszych OWU, jeżeli nie spełniono wymogów zabezpieczenia mienia, o których mowa w § 25 niniejszych OWU;
- 44) w postaci utraconych zysków oraz poniesionych strat wynikających ze zobowiązań i umów Ubezpieczającego;
- 45) spowodowane niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem umowy, w tym także niedotrzymaniem terminu wykonania umowy;
- 46) powstałe wskutek kradzieży z włamaniem, rabunku, dewastacji oraz ryzyk wskazanych w § 20 ust. 2 pkt 1) ppkt b)-c) oraz § 20 ust. 2 pkt 2)-3) niniejszych OWU, o ile nie zostały objęte ochrona ubezpieczeniową za opłatą dodatkowej składki.
2. Dodatkowo w przypadku ubezpieczenia stałych elementów wewnątrz budynku mieszkalnego oraz ruchomości domowych zawartego w wariantcie od wszystkich ryzyk (all risk), określonych w §20 ust. 2 pkt 1) ppkt a) – niezależnie od włączeń określonych w ust. 1, TUZ TUW nie ponosi odpowiedzialności za szkody:
- 1) powstałe bezpośrednio wskutek:
 - a) wad projektowych lub materiałowych;
 - b) zamarznięcia instalacji wewnętrznych znajdujących się w nieogrzewanym budynku, jeżeli Ubezpieczony nie zapewnił w sezonie grzewczym należytego ogrzewania pomieszczeń/budynku;
 - c) niezapewnienia przez Ubezpieczonego w sezonie grzewczym należytego ogrzewania pomieszczeń budynku mieszkalnego;
 - d) działania dzikich zwierząt, zwierząt domowych, w tym zwierząt Ubezpieczonego, osób bliskich, najemcy oraz insektów, kretów, kun, zwierząt utrzymywanych w celach hodowlanych, handlowych, produkcyjnych oraz roślin;
 - e) uszkodzenia, zniszczenia lub utraty mienia w niewyjaśniony sposób;
 - f) błędów w sztuce budowlanej, błędów projektu oraz błędów konstrukcyjnych, wad konstrukcji, wad technologicznych bądź materiałowych, wad ukrytych, zastosowaniu nieprawidłowego bądź wadliwego materiału, chyba że w ich następstwie wystąpiło inne zdarzenie nie wyłączone z zakresu ubezpieczenia, wówczas TUZ TUW ponosi odpowiedzialność wyłącznie za skutki takiego wypadku ubezpieczeniowego;
 - g) montażu, wymiany lub demontażu przedmiotu ubezpieczenia oraz szkód powstałych w trakcie przeprowadzki;
 - h) stopniowo postępującego pogarszania naturalnych właściwości ubezpieczonego mienia, odkształcenia lub deformacji, powolnego działania czynników termicznych i biologicznych na ubezpieczone mienie w postaci pleśni, porostów, grzybów, fermentacji bakterii mokrego i suchego rozkładu, insektów, wewnętrznego rozkładu oraz procesów zachodzących na zewnątrz lub wewnątrz mienia;
 - i) naturalnego zużycia w trakcie jego użytkowania przedmiotu ubezpieczenia lub starzenia się ubezpieczonego mienia w związku z jego normalnym użytkowaniem lub myciem, konserwacją mienia, a także szkody o charakterze wyłącznie estetycznym (takie jak ścieranie, zabrudzenie, zadrapanie, odbarwienie, poplamienie, pobrudzenie, pomalowanie, porysowanie,
 - wyszczerbienie, otarcie w tym uszkodzenia tynków zewnętrznych i elewacji na skutek zalania wodą pochodzącą z opadów atmosferycznych, odchodów zwierząt oraz błota pośniegowego;
 - j) wynikające z korozji, erozji, kawitacji, procesów oksydacyjnych, kamienia kotłowego;
 - k) wpadnięcia przedmiotu do wody lub innej cieczy, które spowodował człowiek
 - l) procesów chemicznych, fizycznych zachodzących wewnątrz przedmiotu ubezpieczenia, chyba że ich przyczyną są wypadki ubezpieczeniowe;
 - m) zawilgocenia spowodowanego niewłaściwą wentylacją pomieszczeń, w tym również skraplania się wody na rurach i innych elementach instalacji wodnych lub skraplania się wilgoci na ścianach;
 - n) posiadania lub używania materiałów wybuchowych, petard, środków pirotechnicznych i innych podobnie działających środków; wybuchu wywołanego przez Ubezpieczonego w celach produkcyjnych; wybuchu w silniku, gdy wybuch związany jest z jego naturalną funkcją;
 - o) działania wirusów komputerowych, utraty, zniknięcia, manipulacji lub zmiany danych i informacji na elektronicznych nośnikach danych, na których dane te były zgromadzone;
 - p) dewastacji spowodowanej przez osoby trzecie, które za przyzwoleniem Ubezpieczonego przebywały w miejscu ubezpieczenia,
- 2) powstałe w okresie gwarancyjnym dotyczącym ubezpieczonego mienia i pokrywane przez producenta lub sprzedawcę oraz takie, za które na podstawie obowiązujących przepisów odpowiedzialne są osoby trzecie, takie jak: dostawcy, wytwórcy, sprzedawcy, przewoźnicy, spedytorzy, projektanci lub wykonawcy;
- 3) w ruchomościach domowych i stałych elementach wewnątrz budynku mieszkalnego znajdujących się w budynkach mieszkalnych niezamieszkałych;
- 4) w stałych elementach wewnątrz budynku mieszkalnego w trakcie ich montażu, instalowania lub demontażu;
- 5) bezpośrednio i pośrednio powstałe w związku z obliczaniem, porównywaniem, rozróżnianiem, porządkowaniem lub przetwarzaniem danych;
- 6) polegające na zachorowaniu, nieszczęśliwym wypadku lub śmierci zwierząt domowych oraz kosztów leczenia i zabiegów medycznych;
- 7) polegające na czystych stratach finansowych lub utraconych korzyściach, a także na zapłacie kar umownych, kar pieniężnych, grzywn sądowych i administracyjnych i innych zobowiązań pieniężnych;
- 8) polegające na stratach finansowych powstałych na skutek utraty haseł i kodów dostępu do rachunków bankowych oraz usług.
3. Ponadto odpowiedzialnością TUZ TUW nie są objęte inne dodatkowe koszty poniesione przez Ubezpieczającego w związku z powstałą szkodą z wyłączeniem kosztów, o których mowa w § 24 ust. 2 niniejszych OWU.
4. W przypadku zawarcia umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek postanowienia ust.1 i 2 niniejszego paragrafu stosuje się odpowiednio do Ubezpieczonego.

Suma ubezpieczenia**§ 23**

1. Ubezpieczający deklaruje oddzielne sumy ubezpieczenia:
- 1) w ubezpieczeniu od ognia i innych zdarzeń losowych, gdzie suma ubezpieczenia powinna odpowiadać całej wartości zgłoszonego do ubezpieczenia mienia dla:
 - a) pomieszczeń, budynków gospodarczych i budowli,
 - b) maszyn i sprzętu rolniczego,
 - c) urządzeń mechanicznych,
 - d) ziemiopłodów,
 - e) materiałów i zapasów,
 - f) zwierząt gospodarskich,
 - g) stałych elementów wewnątrz budynku mieszkalnego,
 - h) ruchomości domowych,

- 2) w ubezpieczeniu od kradzieży z włamaniem, rabunku i dewastacji określając wysokość prawdopodobnej maksymalnej szkody, która może powstać w skutek jednego wypadku ubezpieczeniowego dla:
 - a) ruchomości domowych,
 - b) stałych elementów wewnątrz budynku mieszkalnego.
 - 3) w ubezpieczeniu ryzyka przepięcia dla stałych elementów wewnątrz budynku mieszkalnego, ruchomości domowych oraz urządzeń mechanicznych, gdzie suma ubezpieczenia ustalana jest przez Ubezpieczającego/Ubezpieczonego, jednak nie więcej niż do łącznej wysokości 20.000 zł; w przypadku siłowników bram ustala się podlimit odpowiedzialności w wysokości 2.000 zł.
 - 4) w ubezpieczeniu elementów szklanych, gdzie suma ubezpieczenia ustalana jest przez Ubezpieczającego, jednak nie więcej niż do wysokości:
 - a) 30 000 zł dla budynków mieszkalnych
 - b) 5.000 zł dla budynków gospodarczych
2. Suma ubezpieczenia dla:
- 1) stałych elementów budynku mieszkalnego, ruchomości domowych, pomieszczeń i budynków gospodarczych oraz budowli, anten satelitarnych oraz systemów słonecznych - ustalana jest według wartości odtworzeniowej,
 - 2) zwierząt gospodarskich:
 - a) zarodowych - ustalana jest według udokumentowanej, indywidualnej wartości rynkowej na danym terenie,
 - b) hodowlanych oraz przychowku - ustalana jest według średniej wartości rynkowej na danym terenie.
 - 3) ziemiopłodów oraz materiałów i zapasów - ustalana jest według średnich cen stosowanych na danym terenie na dzień szkody,
 - 4) maszyn i sprzętu rolniczego, urządzeń mechanicznych - ustalana jest według wartości rzeczywistej.

§ 24

1. Górna granica odpowiedzialności TUZ TUW za szkody powstałe w poszczególnych składnikach mienia wynosi odpowiednio do:
 - 1) 10% sumy ubezpieczenia ruchomości domowych za ruchomości domowe w pomieszczeniach gospodarczych, nie więcej jednak niż do wysokości 3.500 zł,
 - 2) 10% sumy ubezpieczenia ruchomości domowych za wartości pieniężne, nie więcej jednak niż do wysokości 1 500 zł,
 - 3) 30% sumy ubezpieczenia ruchomości domowych za urządzenia warsztatów chałupniczych,
 - 4) 40% sumy ubezpieczenia ruchomości domowych za wyroby ze srebra, złota, kamieni szlachetnych i pereł, a także platyny i pozostałych metali z grupy platynowców nie więcej jednak niż do wysokości 10 000 zł,
 - 5) 100% sumy ubezpieczenia za pozostałe przedmioty ubezpieczenia, o których mowa w § 19 ust. 2 niniejszych OWU, z zastrzeżeniem postanowień określonych w § 23 ust. 1 pkt 3 i 4 niniejszych OWU oraz ust. 3 niniejszego paragrafu.
2. W ubezpieczeniu ruchomości domowych w zakresie od wszystkich ryzyk (all risk) w szkodach powstałych w sprzeczności z audiodewizualnym, fotograficznym (w tym w sprzeczności z teleinformatycznym, telekomunikacyjnym, smartphonach, tabletach, telefonach) komputerowym oraz instrumentach muzycznych, w szczególności w ekranach, monitorach, matrycach i wyświetlaczach w wyniku upadku, potrącenia, uderzenia bądź przewrócenia oraz wywołanymi zdarzeniami innymi niż określone w §20 ust. 1 niniejszych OWU, odpowiedzialność TUZ TUW ograniczona jest do limitu 50% wartości szkody.
3. Niezależnie od odszkodowania, TUZ TUW zwraca w granicach sumy ubezpieczenia udokumentowane koszty związane z:
 - 1) zastosowaniem wszelkich dostępnych środków w celu zmniejszenia szkody oraz zabezpieczeniem bezpośrednio zagrożonego mienia przed szkodą, jeżeli środki te były właściwe, chociażby okazały się bezskuteczne,
 - 2) usunięciem pozostałości po szkodzie w granicach sumy ubezpieczenia, nie więcej niż do 5% wartości rozmiaru szkody.
4. Za uszkodzenia substancji lub elementów stałych budynku mieszkalnego (w szczególności drzwi, okien, zabezpieczeń przeciwkradzieżowych, ścian, stropów, dachów) oraz ruchomości domowych, powstałe w związku z dokonaniem lub usiłowaniem dokonania kradzieży z włamaniem, odszkodowanie wypłaca się w

granicach sumy ubezpieczenia w zakresie kradzieży z włamaniem i rabunku stałych elementów i ruchomości domowych maksymalnie do wysokości 30.000 zł.

Wymogi zabezpieczenia mienia

§ 25

1. Jeżeli zakres ubezpieczenia ruchomości domowych jest rozszerzony o szkody powstałe na skutek kradzieży z włamaniem, to miejsce ubezpieczenia musi być zabezpieczone w następujący sposób:
 - 1) wszystkie wejścia do budynku zabezpieczone są pełnymi drzwiami zewnętrznymi, prawidłowo osadzonymi, które są zamknięte na co najmniej jeden zamek wielozastawkowy, lub jeden zamek wielopunktowy, lub jeden zamek mechaniczno-elektroniczny, lub drzwiami antywłamaniowymi (posiadającymi atest Instytutu Mechaniki Precyzyjnej lub innej instytucji uprawnionej do jego wydania) bez względu na ilość zamków. W przypadku gdy drzwi zewnętrzne zawierają w swej konstrukcji elementy szklane muszą być one zabezpieczone w sposób uniemożliwiający wejście do pomieszczeń lub otwarcie w tych drzwiach zamka przez otwór wybity w szybie;
 - 2) wejście do budynku gospodarczego lub innego pomieszczenia gospodarczego zabezpieczone jest drzwiami, które są zamknięte na co najmniej jeden zamek wielozastawkowy, kłódkę wielozastawkową lub inny atestowany system zabezpieczenia, o ile nie stanowią drzwi zewnętrznych budynku mieszkalnego i budynków gospodarczych oraz tych budowli, w których znajduje się ubezpieczone mienie; w przeciwnym razie stosuje się wymogi zawarte w pkt a); elektroniczny system zamykania drzwi garażowych jest należyłym zabezpieczeniem, także w przypadku jeżeli drzwi te stanowią jednocześnie wejście do budynku mieszkalnego i budynków gospodarczych oraz tych budowli, w których znajduje się ubezpieczone mienie;
 - 3) drzwi balkonowe, drzwi tarasowe o konstrukcji drzwi balkonowych oraz okna są prawidłowo osadzone i zamknięte, w sposób uniemożliwiający otwarcie ich przez osoby trzecie bez użycia siły i narzędzi, z zastrzeżeniem postanowień pkt 4),
 - 4) otwory w ścianach i stropach są zabezpieczone w sposób uniemożliwiający dokonanie kradzieży bez pozostawienia śladów włamania.

Ustalenie wysokości szkody i odszkodowania

§ 26

1. Wysokość szkody ustala się:
 - 1) w pomieszczeniach, budynkach gospodarczych i budowlach oraz w stałych elementach - na podstawie kosztorysu wystawionego przez jednostkę dokonującą odbudowy lub remontu domu jednorodzinnego, mieszkania, odzwierciedlającego koszty związane z odbudową lub remontem, określone zgodnie z obowiązującymi w budownictwie zasadami kalkulacji i ustalania cen robót budowlanych - przy uwzględnieniu dotychczasowych wymiarów, konstrukcji, materiałów i wyposażenia. W przypadku szkody polegającej na całkowitym zniszczeniu ścian i stropu budynków gospodarczych, wysokość szkody ustala się według średnich cen rynkowych budynków i pomieszczeń gospodarczych o tym samym standardzie, metrażu i położeniu,
 - 2) w ruchomościach domowych - według cen detalicznych przedmiotów tego samego lub podobnego gatunku i rodzaju, albo według wysokości naprawy udokumentowanej rachunkami wykonawcy lub zweryfikowaną przez TUZ TUW kalkulacją poszkodowanego, który usunął szkodę własnymi siłami,
 - 3) w pieniądzach i innych środkach płatniczych oraz w papierach wartościowych - według ich nominalnej wartości, z tym że wysokość szkody w akcjach notowanych na giełdzie ustala się według notowań giełdowych z dnia powstania szkody, a w monetach srebrnych i złotych - według wartości złomu, chyba

że monety te stanowią prawny środek płatniczy; wtedy za wysokość szkody przyjmuje się ich wartość nominalną bez uwzględnienia ich wartości numizmatycznej,

- 4) w dziełach sztuki lub zbiorach kolekcjonerskich - według wyceny rzeczoznawcy, dokumentu zakupu (faktura, umowa sprzedaży) lub udokumentowanych kosztów naprawy;
- 5) w dowodach osobistych, legitymacjach szkolnych/studenckich/emeryta/rencisty; paszportach, prawach jazdy, dowodach rejestracyjnych; - według kosztów odtworzenia;
- 6) w elementach szklanych - przyjmując wartość przedmiotu tego samego rodzaju, gatunku materiału i wymiarów lub według kosztów naprawy, udokumentowanych rachunkiem, fakturą, albo na podstawie kosztorysu sporządzonego przez TUZ TUW, z uwzględnieniem zakresu rzeczywistych uszkodzeń,
- 7) w zwierzętach gospodarskich:
 - 1) zarodowych - według udokumentowanej indywidualnej wartości rynkowej na danym terenie na dzień szkody,
 - 2) hodowlanych oraz przychowku - według średniej wartości rynkowej na danym terenie na dzień szkody,
 - 3) przeznaczonych na opas lub do tuczu - według średniej wagi i średniej ceny jednostkowej żywca na danym terenie na dzień szkody,
 - 8) w ziemiopłodach - według średnich cen stosowanych na danym terenie na dzień szkody,
 - 9) w materiałach i zapasach - według średnich cen rynkowych stosowanych na danym terenie na dzień szkody,
 - 10) w maszynach, sprzęcie rolniczym oraz urządzeniach mechanicznych - na podstawie kosztu naprawy lub ceny nabycia maszyny rolniczej (sprzętu rolniczego, urządzenia mechanicznego) tego samego rodzaju, typu i mocy, po uwzględnieniu stopnia technicznego zużycia, na dzień powstania szkody, zwiększonego o koszt montażu.
2. Wysokość szkody, o której mowa w ust.1 niniejszego paragrafu, ustala się na podstawie:
 - 1) rachunku strat sporządzonego przez Ubezpieczającego/Ubezpieczonego, zawierającego wykaz utraconych lub zniszczonych przedmiotów, z podaniem ich liczby oraz wartości,
 - 2) stanu faktycznego szkody i okoliczności jej powstania stwierdzonych przez przedstawiciela TUZ TUW na miejscu szkody w obecności Ubezpieczonego, jeżeli wysokość szkody podana przez Ubezpieczonego w rachunku strat w istoty sposób różni się od ustaleń dokonanych przez TUZ TUW.
3. W uzasadnionych przypadkach TUZ TUW może wymagać przedstawienia umowy sprzedaży lub innego dokumentu potwierdzającego własność posiadanego mienia.
4. Przy ustalaniu wysokości szkody w przedmiotach stanowiących komplet lub tworzących jedną całość uwzględnia się ubytek wartości, jakiemu uległy pozostałe, nie uszkodzone lub nie utracone przedmioty wchodzące w skład tego kompletu lub całości danego przedmiotu, pod warunkiem, że nie ma możliwości rekonstrukcji całości przez zakup, dorobienie lub uzupełnienie utraconych elementów w jakikolwiek inny sposób.

§ 27

1. Wysokość szkody ustalona według kosztów naprawy nie może przekroczyć rzeczywistej wartości przedmiotu według cen aktualnych w dniu ustalania odszkodowania z tym, że nie większej niż suma ubezpieczenia, na jaką zawarto umowę ubezpieczenia.
2. Wszelkie rachunki dotyczące kosztów naprawy podlegają weryfikacji przez TUZ TUW co do zakresu robót i wysokości kosztów.
3. Wysokość szkody zmniejsza się o wartość pozostałości, które mogą być przeznaczone do dalszego użytku, przeróbki lub sprzedaży.

§ 28

Za szkody powstałe na skutek przepięcia odszkodowanie wypłaca się do wysokości ustalonej sumy ubezpieczenia, jednak nie więcej niż suma ubezpieczenia danego mienia w przypadku szkód będących bezpośrednim następstwem ognia i innych zdarzeń losowych albo działania wszystkich ryzyk (wariant all risk) oraz nie więcej niż do łącznej wysokości 20.000 zł, a w przypadku słowników bram do wysokości podlimitu odpowiedzialności tj. do kwoty 2000 zł.

§ 29

Przy ustalaniu wysokości szkody nie uwzględnia się:

- 1) kosztów wynikających z braku części zamiennych lub materiałów potrzebnych do przywrócenia stanu istniejącego przed szkodą,
- 2) wartości naukowej, kolekcjonerskiej, zabytkowej, amatorskiej lub osobistych upodobań.

ROZDZIAŁ III

UBEZPIECZENIE OC W ŻYCIU PRYWATNYM

Definicje Produktowe

§ 30

Przez użyte w niniejszych Rozdziale określenia rozumie się:

- 1) **czynności życia prywatnego** - działanie lub zaniechania działania nie związane z pracą zawodową Ubezpieczonego albo osób bliskich, z którymi Ubezpieczony pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym;
- 2) **czyste straty finansowe** - szkody niewynikające bezpośrednio ze szkód w mieniu ani szkód na osobie;
- 3) **działalność agroturystyczna** - usługi świadczone dla osób trzecich przebywających na terenie gospodarstwa rolnego prowadzonego przez Ubezpieczonego w celach wypoczynkowych, polegające na:
 - a) wynajmie, na terenie gospodarstwa rolnego pokoi gościnnych albo miejsc na ustawienie namiotów lub przyczep turystycznych,
 - b) sprzedaży posiłków domowych,
 - c) świadczeniu innych usług rekreacyjnych związanych z pobytem turystów.
- 4) **osoby trzecie** - osoby inne niż Ubezpieczony, Ubezpieczający lub osoby bliskie;
- 5) **szkoda osobowa** - w ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej w życiu prywatnym śmierć, uszkodzenie ciała lub rozstrój zdrowia, a także utracone korzyści, jakie osoba trzecia mogłaby osiągnąć gdyby nie wyrządzono jej szkody objętej ochroną ubezpieczeniową;
- 6) **szkoda rzeczowa** - w ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej w życiu prywatnym uszkodzenie, zniszczenie lub utrata rzeczy, a także utracone korzyści, jakie osoba trzecia mogłaby osiągnąć gdyby nie wyrządzono jej szkody objętej ochroną ubezpieczeniową.
- 7) **pomoc międzysąsiedzka** - czynności wykonywane przez Ubezpieczonego na rzecz osób trzecich będących rolnikami i prowadzących gospodarstwa rolne, o ile udzielana przez Ubezpieczonego pomoc sąsiedzka związana jest z prowadzeniem przez osoby trzecie (rolników) gospodarstwa rolnego;
- 8) **mały sprzęt pływający** - napędzane siłą mięśni: kajaki wodne, rowery wodne, łódzie wiosłowe, pontony
- 9) **statek pływający** - urządzenie pływające o napędzie mechanicznym lub bez napędu mechanicznego, w tym również prom, wodolot i poduszkowiec, przeznaczone lub używane na wodach śródlądowych lub morskich do:
 - a) przewozu osób lub rzeczy,
 - b) pchania lub holowania,
 - c) inspekcji, nadzoru nad bezpieczeństwem ruchu żegludowego lub szkolenia,
 - d) ratowania życia lub mienia,
 - e) połowu ryb,
 - f) wykonywania prac technicznych, utrzymania szlaków żegludowych lub
 - g) eksploatacji złóż kruszyw,
 - h) uprawiania sportu lub rekreacji, za wyjątkiem małego sprzętu pływającego.

Przedmiot i zakres ubezpieczenia

§ 31

1. Przedmiotem ubezpieczenia jest odpowiedzialność cywilna Ubezpieczonego, za szkody na osobie lub szkody rzeczowe wyrządzone osobom trzecim w następstwie czynu niedozwolonego (OC delikt) w związku

z wykonywaniem czynności życia prywatnego lub posiadaniem mieniem służącym do wykonywania czynności życia prywatnego, w granicach określonych przez prawo.

2. W ramach ubezpieczenia OC w życiu prywatnym ochrona ubezpieczeniowa obejmuje odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego za szkody nie objęte obowiązkowym ubezpieczeniem odpowiedzialności cywilnej rolnika, z zastrzeżeniem postanowień niniejszych OWU, w tym w szczególności postanowień niniejszego Rozdziału.
3. Zakres ubezpieczenia OC w życiu prywatnym za opłatą dodatkowej składki może zostać rozszerzony o odpowiedzialność cywilną:
 - 1) w związku z prowadzeniem działalności agroturystycznej („OC agroturystyki”);
 - 2) w związku z udzielaniem pomocy międzysąsiedzkiej („OC pomocy międzysąsiedzkiej”)
4. W ramach udzielanej ochrony ubezpieczeniowej TUZ TUW odpowiada za straty rzeczywiste oraz utracone korzyści, jakie osoba trzecia mogłaby osiągnąć, gdyby jej szkody nie wyrządzono.
5. Zakresem ubezpieczenia objęte są szkody wyrządzone nieumyślnie, w tym wskutek rażącego niedbalstwa przez Ubezpieczonego.
6. Za szkody wyrządzone osobom trzecim w związku z czynnościami życia prywatnego uważa się szkody:
 - 1) powstałe w związku z posiadaniem lub użytkowaniem mienia w miejscu ubezpieczenia,
 - 2) powstałe w związku z amatorskim uprawianiem sportu, tj. aktywnością sportową Ubezpieczonego, której celem jest odpoczynek i rozrywka,
 - 3) powstałe w związku z posiadaniem lub użytkowaniem mechanicznych: rowerów, hulajnóg, deskorolek, za wyjątkiem elektrycznych urządzeń transportu osobistego (UTO);
 - 4) powstałe w związku z posiadaniem lub użytkowaniem elektrycznych wózków inwalidzkich,
 - 5) powstałe w związku z posiadaniem lub użytkowaniem małego sprzętu pływającego,
 - 6) spowodowane przez pomoc domową, zatrudnioną niezależnie od podstawy prawnej zatrudnienia i formy umowy, w związku z wykonywaniem zleconych czynności,
 - 7) spowodowane w związku z opieką nad niepełnoletnimi dziećmi zamieszkałymi z Ubezpieczonym oraz osobami niepełnosprawnymi,
 - 8) powstałe podczas zaspakajania potrzeb noclegowych (tj. krótkoterminowego wynajmu pokoi do 30 dni w hotelu, motelu, pensjonacie, domu wypoczynkowym i innych pomieszczeń o podobnym charakterze),
 - 9) wynikające z czynności życia prywatnego, które nie są wyłączone z ochrony ubezpieczeniowej zgodnie z § 34.
7. TUZ TUW ponosi odpowiedzialność za szkody osobowe lub rzeczowe wyrządzone najemcy, z którym Ubezpieczony jako wynajmujący nieruchomość zawarł pisemną umowę najmu, dzierżawy, użytkowania, użyczenia lub inną umowę o podobnym charakterze nieruchomości wskazanej w umowie ubezpieczenia.

Suma gwarancyjna

§ 32

1. Sumę gwarancyjną dla ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ustala Ubezpieczający. Suma gwarancyjna stanowi górną granicę odpowiedzialności TUZ TUW w odniesieniu do jednego i wszystkich zdarzeń objętych ochroną w okresie ubezpieczenia, łącznie dla szkód rzeczowych i osobowych.
2. Po wypłacie odszkodowania lub świadczeń dodatkowych suma gwarancyjna zmniejsza się o kwotę wypłaconego odszkodowania, aż do jej całkowitego wyczerpania.

§ 33

W przypadku szkód wyrządzonych przez Ubezpieczonego powstałych wskutek zniszczenia lub uszkodzenia sprzętu elektronicznego, audiowizualnego, komputerowego, tabletów, fotograficznego, telekomunikacyjnego (telefony, smartphony) oraz instrumentów muzycznych należących do osób trzecich,

odszkodowanie z tytułu każdej szkody pomniejszone jest o franszyzę redukcyjną w kwocie 500 zł.

Wyłączenia i ograniczenia odpowiedzialności

§ 34

1. Ochroną ubezpieczeniową nie są objęte szkody powstałe w związku z:
 - 1) posiadaniem i użytkowaniem statków pływających,
 - 2) prowadzeniem działalności gospodarczej lub pełnieniem funkcji w organizacjach, zrzeszeniach, partiach politycznych, a także za szkody wyrządzone przez rzeczy dostarczone lub wytworzone przez osoby objęte ubezpieczeniem, albo w związku z wykonanymi przez te osoby pracami lub świadczeniami usługami,
 - 3) powstałe wskutek uchybień w wykonywaniu czynności zawodowych przez osoby objęte ubezpieczeniem,
 - 4) posiadaniem, kierowaniem, uruchamianiem, użytkowaniem, obsługą lub użytkowaniem pojazdów mechanicznych podlegających rejestracji,
 - 5) prowadzeniem działalności agroturystycznej, chyba że ustalono inaczej;
 - 6) wyrządzone w związku z wykonywaniem usług; w zakresie udzielania pomocy międzysąsiedzkiej ochrona ubezpieczeniowa jest wyłączona, chyba że rozszerzono zakres ubezpieczenia o Klauzulę OC pomocy międzysąsiedzkiej;
 - 7) posiadaniem, kierowaniem, uruchamianiem, użytkowaniem lub użytkowaniem statków powietrznych (w tym dronów), zdalnie sterowanych modeli pojazdów i statków powietrznych lub wodnych, urządzeń i sprzętu latającego, w tym parolotniarstwo (z wyłączeniem latawców), pojazdów wodnych oraz urządzeń i sprzętu pływającego (z wyłączeniem małego sprzętu pływającego).
2. Umowa ubezpieczenia nie obejmuje roszczeń o wykonanie umów oraz zwrotu kosztów poniesionych w związku z wykonywaniem umów.
3. Zakres ubezpieczenia nie obejmuje ponadto odpowiedzialności za szkody:
 - 1) powstałe z winy umyślnej Ubezpieczonego lub osoby, z którą Ubezpieczony pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym,
 - 2) powstałe w związku z posiadaniem lub użytkowaniem domu jednorodzinnego lub mieszkania, budynków niemieszkalnych, ruchomości domowych, stałych elementów posesji, zielonych źródeł energii w innej lokalizacji niż wskazane w dokumencie ubezpieczenia miejsce ubezpieczenia,
 - 3) za które Ubezpieczony jest odpowiedzialny wskutek umownego przejęcia odpowiedzialności cywilnej osoby trzeciej, albo wskutek rozszerzenia zakresu własnej odpowiedzialności cywilnej wynikającej z ustawy,
 - 4) związane z wykonywaniem prac społecznych oraz w związku z pełnieniem różnego rodzaju funkcji z tego tytułu,
 - 5) wyrządzone osobom bliskim przez Ubezpieczonego albo osobom przez nie zatrudnionym, bez względu na podstawę prawną zatrudnienia,
 - 6) powstałe w związku z wypadkiem przy pracy,
 - 7) wyrządzone sobie wzajemnie przez osoby objęte ubezpieczeniem,
 - 8) wyrządzone przez pomoc domową czynnościami nie mieszczącymi się w zakresie jej obowiązków,
 - 9) wynikiem z przeniesienia jakichkolwiek chorób,
 - 10) wyrządzone w stanie po użyciu alkoholu, narkotyków, leków psychotropowych lub innych środków odurzających ograniczających zdolność rozpoznania znaczenia czynu lub kierowania swoim postępowaniem, chyba że nie miało to wpływu na powstanie lub rozmiar szkody,
 - 11) powstałe wskutek zaburzeń psychicznych Ubezpieczonego lub osoby, za którą Ubezpieczony ponosi odpowiedzialność,

- 12) w związku z uczestnictwem w bójkach rozumianych jako wzajemne starcie osób połączone z naruszeniem nietykalności cielesnej,
- 13) związane z popełnieniem lub usiłowaniem popełnienia przestępstwa,
- 14) w mieniu przywłaszczonym w wyniku przestępstwa lub będącym przedmiotem odrębnej umowy przechowania,
- 15) związane z naruszeniem praw autorskich, patentów, znaków towarowych i oznaczeń przedsiębiorstw,
- 16) związane z wycynowym uprawianiem sportów,
- 17) związane z uprawianiem sportów wysokiego ryzyka,
- 18) powstałe w związku z uprawianiem sportów w celach zarobkowych,
- 19) wyniki z użycia lub przechowywania broni palnej, pneumatycznej, gazowej oraz uczestnictwa w polowaniach,
- 20) powstałe w związku z posiadaniem koni i jazdą konną w ramach działalności agroturystycznej;
- 21) polegające na zniszczeniu, uszkodzeniu lub utracie środków płatniczych, papierów wartościowych, dokumentów, nośników danych, planów, przedmiotów wartościowych, metali szlachetnych, zbiorów i kolekcji, a także wszelkich kart płatniczych wydawanych przez banki lub inne instytucje,
- 22) powstałe wskutek stopniowego lub długotrwałego oddziaływania temperatury, gazów, oparów lub wilgoci, ścieków, zagrzybienia,
- 23) wyrządzone w środowisku przez jego skażenie lub zanieczyszczenie oraz w drzewostanie lasów i parków,
- 24) powstałe w wyniku wycinki drzew dokonywanej przez Ubezpieczonego, osoby bliskie lub pomoc domową bez stosownych zezwoleń i uprawnień,
- 25) związane z dostępem i korzystaniem z sieci komputerowych i Internetu,
- 26) polegające na wystąpieniu czystych strat finansowych,
- 27) wyrządzone wskutek naruszenia dóbr osobistych innych niż życie lub zdrowie,
- 28) powstałe w związku z posiadaniem mienia wraz z posesją, niezabudowanych gruntów, znajdujących się poza terenem Polski,
- 29) powstałe w związku z prowadzeniem budowy,
- 30) spowodowane utratą mienia niewynikającą z jego zniszczenia lub uszkodzenia,
- 31) powstałe w mieniu, które osoby objęte ubezpieczeniem użytkowały na podstawie umowy najmu, dzierżawy, użytkowania, przechowania leasingu, użyczenia,
- 32) powstałe w związku z posiadaniem pustostanów,
- 33) powstałe w wyniku użytkowania lub posiadania elektrycznych urządzeń transportu osobistego (UTO) między innymi takich jak: rowerów, hulajnóg, deskorolek, skymaster, segway, segway shoes,
- 34) powstałe wskutek wypuszczania w powietrze lampionów,
- 35) powstałe wskutek emisji, wycieku lub przedostania się do powietrza, wody lub gruntu substancji stałych, ciekłych, lub gazowych; powstałe wskutek działania czynnika termicznego, chemicznego, biologicznego,
- 36) powstałe w związku z prowadzeniem, kierowaniem lub użytkowaniem przez osobę objętą ubezpieczeniem pojazdu, sprzętu, urządzeń lub maszyn bez wymaganych prawem uprawnień, pod warunkiem, że szkoda była bezpośrednim następstwem nieposiadania tych uprawnień przez osobę objętą ubezpieczeniem (z wyłączeniem rowerów),
- 37) objęte obowiązkowym ubezpieczeniem odpowiedzialności cywilnej,
- 38) powstałe wskutek osiadania gruntu lub osunięcia się ziemi,
- 39) których wartość nie przekracza 100 zł (franszyza integralna),
- 40) wyrządzone przez psy, które w momencie zdarzenia nie posiadały aktualnych i obowiązkowych szczepień przeciwko wściekliznie; wyrządzone przez psy przewożone środkami transportu publicznego, o ile nie były na smyczy, a w odniesieniu do psów agresywnych zgodnie z rozporządzeniem Ministra Spraw

Wewnętrznych i Administracji w sprawie wykazu ras psów uznawanych za agresywne, o ile nie były na smyczy i w kagańcu.

**Załącznik do ROZDZIAŁU III
UBEZPIECZENIE OC W ŻYCIU PRYWATNYM****§ 35****Klauzula - Ubezpieczenie OC agroturystyki**

1. Z zachowaniem postanowień OWU, w tym w Rozdział III OWU, na wniosek Ubezpieczającego i za zapłatą dodatkowej składki, TUZ TUW rozszerza zakres ochrony ubezpieczeniowej o odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego za szkody osobowe lub rzeczowe powstałe w związku z prowadzeniem przez Ubezpieczonego działalności agroturystycznej.
2. Ochroną ubezpieczeniową objęta jest odpowiedzialność cywilna Ubezpieczonego.
3. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje odpowiedzialność cywilną za:
 - 1) szkody osobowe lub rzeczowe wyrządzone przez Ubezpieczonego wskutek czynu niedozwolonego lub niewykonania albo nienależytego wykonania zobowiązania, pozostające w związku z prowadzeniem działalności agroturystycznej;
 - 2) szkody osobowe lub rzeczowe wyrządzone przez pomoc domową czynem niedozwolonym lub niewykonaniem albo nienależytym wykonaniem zobowiązania, pozostające w związku ze zlecaniami przez Ubezpieczonego, w ramach prowadzenia działalności agroturystycznej, pracami w gospodarstwie;
 - 3) szkody osobowe lub rzeczowe wyrządzone przez Ubezpieczonego w związku z udostępnieniem produktu spożywczego, pozostającym w związku z prowadzeniem działalności agroturystycznej. W ramach niniejszego ryzyka TUZ TUW odpowiada również za szkody wyrządzone wskutek przeniesienia chorób zakaźnych i zakażeń wywołujących zatrucia pokarmowe;
4. Z zachowaniem wyłączeń zawartych w Rozdziale III niniejszych OWU, z odpowiedzialności TUZ TUW wyłączone są ponadto szkody:
 - a) wyrządzone przez nieprzetworzone produkty leśne i zwierzyńną łowną;
 - b) wyrządzone przez podmioty, którym Ubezpieczony powierzył wykonanie usługi;
 - c) powstałe w pojazdach będących w pieczy, pod dozorem lub kontrolą Ubezpieczonego;
 - d) powstałe w związku z prowadzeniem jazdy konnej, turystyki konnej (w tym przewożenia osób pojazdami konnymi);
 - e) powstałe w związku z organizacją imprez dla osób trzecich (turystów), w której liczba uczestników przekracza liczbę miejsc noclegowych udostępnionych dla osób trzecich (turystów) na terenie gospodarstwa rolnego Ubezpieczonego;
 - f) spowodowane spożyciem żywności, przy której wytwarzaniu, przetwarzaniu lub podawaniu brała udział osoba nieposiadająca aktualnych wymaganych przepisami badań lekarskich;
 - g) w namiotach oraz ich wyposażeniu albo rzeczy w nich pozostawionych.
5. Odpowiedzialność TUZ TUW za szkody, o których mowa w niniejszej Klauzuli, ograniczona jest do wysokości sumy gwarancyjnej odpowiedzialności cywilnej w życiu prywatnym.

Klauzula - OC pomocy międzysąsiedzkiej

1. Z zachowaniem postanowień OWU, w tym w Rozdział III OWU, na wniosek Ubezpieczającego i za zapłatą dodatkowej składki, TUZ TUW rozszerza zakres ochrony ubezpieczeniowej o odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego za szkody rzeczowe powstałe w związku udzielaniem pomocy międzysąsiedzkiej.
2. Za udzielanie pomocy międzysąsiedzkiej rozumie się czynności wykonywane przez Ubezpieczonego na rzecz osób trzecich będących rolnikami i prowadzących gospodarstwa rolne, o ile

- udzielana przez Ubezpieczonego pomoc sąsiedzka związana jest z prowadzeniem przez osoby trzecie (rolników) gospodarstwa rolnego.
3. Z zachowaniem wyłączeń zawartych w Rozdziale III niniejszych OWU, z odpowiedzialności TUZ TUW wyłączone są ponadto:
- 1) szkody w samym produkcie lub w przedmiocie pracy albo usłudze wykonanej przez Ubezpieczonego,
 - 2) szkody lub koszty powstałe w związku z koniecznością usunięcia, demontażu lub odstonięcia wadliwej rzeczy oraz montażu, umocowania lub położenia rzeczy bez wad.
4. Odpowiedzialność TUZ TUW za szkody, o których mowa w niniejszej Klauzuli, ograniczona jest do wysokości sumy gwarancyjnej odpowiedzialności cywilnej w życiu prywatnym.

ROZDZIAŁ IV UBEZPIECZENIE NASTĘPSTW W NIESZCZĘŚLIWYCH WYPADKÓW

Definicje Produktowe

§ 36

Przez użyte w niniejszych Rozdziale określenia rozumie się:

- 1) **akt terroru** - nielegalne działanie lub akcja organizowana z pobudek ideologicznych, politycznych, religijnych lub społecznych, indywidualna lub grupowa, prowadzona przez osoby działające samodzielnie lub na rzecz bądź z ramienia jakiegokolwiek organizacji lub rządu, skierowana przeciwko osobom, obiektom lub społeczeństwu, mająca na celu wywarcie wpływu na rząd, wprowadzenie chaosu, zastraszenie ludności lub dezorganizację życia publicznego przy użyciu przemocy bądź groźby użycia przemocy;
- 2) **bójka** – fizyczna walka, co najmniej dwóch osób, podczas której osoby te atakują i bronią się nawzajem, gdzie każdy z uczestników bójki dobrowolnie i świadomie przyjmuje i godzi rolę napastnika z rolą broniącego się;
- 3) **choroba** – wymagająca pomocy medycznej reakcja organizmu na działanie czynnika chorobotwórczego, objawiająca się zaburzeniami funkcji lub uszkodzeniem struktury organizmu, wywołująca niepożądane objawy inne niż w przypadku prawidłowego działania zdrowego organizmu;
- 4) **choroba przewlekła** - zdiagnozowana przed rozpoczęciem ochrony ubezpieczeniowej choroba mająca długotrwały przebieg, trwająca zwykle miesiącami lub latami, leczona w sposób stały lub okresowy;
- 5) **epilepsja (padaczka)** - choroba neurologiczna objawiająca się napadami drgawek i utratą przytomności, zdiagnozowana przez lekarza specjalistę;
- 6) **nieszczęśliwy wypadek** – powstałe w okresie ubezpieczenia nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, niewynikające ze stanu zdrowia, w wyniku którego Ubezpieczony doznał obrażeń ciała, rozstroju zdrowia, lub zmarł; za nieszczęśliwy wypadek uznaje się również: zawał serca i udar mózgu, jeżeli choroby te zostały zdiagnozowane przez lekarza specjalistę w okresie odpowiedzialności TUZ TUW;
- 7) **osoba bliska** – małżonek, konkubent, dzieci, pasierbowie, dzieci przysposobione oraz przyjęte na wychowanie, rodzice, ojczym, macocha, teściowie, przysposabiający, dziadkowie, wnuki, rodzeństwo, zięciowie, synowie;
- 8) **rehabilitacja** - niezbędne z medycznego punktu widzenia, wykonywane przez uprawnione osoby posiadające odpowiednie kwalifikacje, zalecone przez lekarza leczenie usprawniające następstwa nieszczęśliwego wypadku, mające na celu uzyskanie optymalnego poziomu funkcjonowania organizmu oraz utraconych czynności uszkodzonego narządu lub organu;
- 9) **sporty o charakterze wyczynowym** - sport uprawiany przez Ubezpieczonego w celu uzyskania, w drodze indywidualnej lub zbiorowej rywalizacji, maksymalnych wyników sportowych, polegająca na uprawianiu przez Ubezpieczonego sportu poprzez uczestniczenie w treningach, zawodach, zgrupowaniach i obozach kondycyjnych lub szkoleniowych w ramach pozaszkolnych klubów, związków i organizacji sportowych;
- 10) **sporty o charakterze zawodowym** – sport uprawiany przez Ubezpieczonego za wynagrodzeniem, a także taki, za którego uprawianie otrzymuje sukcesywnie dietę, nagrody pieniężne lub inną korzyść o charakterze majątkowym, także sporty uprawiane przez osoby będące członkami klubów, uprawiające sporty indywidualnie lub w ramach gier zespołowych biorące udział w rozgrywkach o charakterze profesjonalnym, ogólnokrajowym lub międzynarodowym, organizowanych przez właściwy dla danej dyscypliny związek sportowy;
- 11) **sporty wysokiego ryzyka** – sport, którego uprawianie wymaga ponadprzeciętnych umiejętności, odwagi, często wiążące się z działaniem w warunkach dużego ryzyka utraty zdrowia a nawet życia: abseiling, alpinizm, alpinizm podziemny, baloniarstwo, bobsleje, bouldering, bungee, base jumping, downhill Mtb, heli-skiing, heli-snowboarding, jazda quadem, jazda na rowerze (w tym górskim) po terenie obfitującym w przeszkody (muldy, koleiny skoczne) lub po specjalnie przygotowanych trasach (z wyjątkiem miejskich i turystycznych dróg rowerowych), jazda motocyklem lub samochodem po zamkniętym torze wyścigowym, kiteboarding, kite-skiing, kite-snowboarding, myślistwo, paralotniarstwo, parkour, rugby, spadochroniarstwo, speleologia, sporty lotnicze, sporty motorowodne w ramach sekcji sportowych, szybownictwo, wspinaczka, wspinaczka indoorowa, wspinaczka lodowa, wspinaczka wysokogórska, wyczynowa jazda na nartach lub snowboardzie poza wyznaczonymi trasami, wyprawy do miejsc charakteryzujących się ekstremalnymi warunkami klimatycznymi albo przyrodniczymi, wyprawy w obszary górskie lub wyżynne na wysokości powyżej 5500 m n.p.m.;
- 12) **świadczenie** - kwota, wypłacana Ubezpieczonemu lub Uprawnionemu z tytułu roszczenia powstałego w wyniku zaistnienia wypadku ubezpieczeniowego, za które TUZ TUW ponosi odpowiedzialność; świadczenia określone zostały w § 37 ust. 6 niniejszych OWU;
- 13) **Tabela norm oceny procentowej uszczerbku na zdrowiu** – dokument, zawierający wykaz uszkodzeń ciała łącznie z towarzyszącymi powikłaniami oraz odpowiadający mu procentowy przedział uszczerbku na zdrowiu przysługujący za określone uszkodzenia ciała rekomendowany przez Polskie Towarzystwo Medycyny Ubezpieczeniowej. Tabela jest dostępna na stronie internetowej www.tuz.pl;
- 14) **trwały uszczerbek na zdrowiu** – obrażenia ciała lub rozstrój zdrowia, powodujące upośledzenie czynności organizmu nierokujące poprawy. Stopień i rodzaj trwałego uszczerbku na zdrowiu określany jest na podstawie przedłożonej dokumentacji medycznej;
- 15) **udar mózgu** – trwałe uszkodzenie tkanki mózgowej powstałe w następstwie niedokrwienia lub zawału tkanki mózgowej, zatoru, zakrzepu lub krwotoku wewnątrz czaszkowego, powodujące zmiany neurologiczne utrzymujące się ponad 24 godziny;
- 16) **Uprawniony** – osoba wyznaczona imiennie przez Ubezpieczonego do otrzymania świadczenia z tytułu śmierci Ubezpieczonego. W razie niewyznaczenia Uprawnionego lub gdy Uprawniony zmarł przed dniem zgonu Ubezpieczonego albo gdy Uprawniony utracił prawo do świadczenia ubezpieczeniowego, świadczenie przysługuje członkom rodziny Ubezpieczonego według następującej kolejności:
 - a) współmałżonkowi;
 - b) dzieciom w równych częściach – wobec braku współmałżonka;
 - c) rodzicom w równych częściach – wobec braku współmałżonka i dzieci;
 - d) rodzeństwu w równych częściach – wobec braku współmałżonka, dzieci i rodziców;
 - e) wobec braku osób wymienionych powyżej – na zasadach ogólnych, zgodnie z postanowieniami Kodeksu cywilnego;
- 17) **wypadek w ruchu komunikacyjnym** – nieszczęśliwy wypadek, któremu uległ Ubezpieczony będąc jego uczestnikiem jako pieszy, kierowca lub pasażer środka lokomocji w związku z ruchem drogowym, wodnym lub powietrznym, a także w związku z ruchem pojazdu szynowego; W rozumieniu niniejszych OWU za środki lokomocji uznaje się:
 - a) lądowe pojazdy silnikowe w rozumieniu prawa o ruchu drogowym oraz hulajnoga i rower (w tym z napędem silnikowym) oraz motorower, z wyłączeniem quadów;
 - b) urządzenia pływające o napędzie silnikowym: statek wodny, prom, wodolot i poduszkowiec z wyłączeniem skuterów wodnych;
 - c) statki powietrzne, rozumiane jako urządzenia zdolne do unoszenia się w atmosferze, z wyłączeniem balonów, sterowców, szybowców, motoszybowców, motolotni, skrzydłowców oraz spadochronów;

18) **zawał serca** – martwica mięśnia serca powstała w wyniku jego niedokrwienia, wykazująca objawy elektrokardiograficzne, biochemiczne oraz rozpoznana w badaniach obrazowych takich jak ECHO, tomografia komputerowa.

Przedmiot i zakres ubezpieczenia

§ 37

1. Przedmiotem ubezpieczenia jest zdrowie i życie Ubezpieczonego.
2. Zakres ubezpieczenia obejmuje następstwa nieszczęśliwego wypadku, któremu uległ Ubezpieczony w okresie ubezpieczenia, polegające na trwałym uszkodzeniu ciała lub śmierci Ubezpieczonego.
3. TUZ TUW obejmuje ochroną ubezpieczeniową zdarzenia ubezpieczeniowe powstałe na terenie Rzeczypospolitej Polskiej (RP) i poza granicami kraju, z zastrzeżeniem ogólnych włączeń odpowiedzialności określonych w OWU oraz odpowiednich postanowień dotyczących poszczególnych świadczeń.
4. Ochroną ubezpieczenia mogą być objęci Ubezpieczeni wskazani imiennie oraz zamieszkujący pod jednym adresem.
5. Ochrona ubezpieczeniowa jest całodobowa i trwa 7 dni w tygodniu.
6. TUZ TUW udziela ochrony ubezpieczeniowej, z tytułu wypadków ubezpieczeniowych będących następstwem nieszczęśliwego wypadku w zakresie świadczeń z tytułu:
 - 1) trwałego uszczerbku na zdrowiu Ubezpieczonego;
 - 2) śmierci Ubezpieczonego.

Suma ubezpieczenia

§ 38

1. Suma ubezpieczenia ustalona z Ubezpieczającym zostaje określona w dokumencie ubezpieczenia i stanowi górną granicę odpowiedzialności w okresie ubezpieczenia TUZ TUW w odniesieniu do jednego Ubezpieczonego.
2. W odniesieniu do wszystkich Ubezpieczonych na umowie ubezpieczenia ustalona jest jednakowa suma ubezpieczenia.
3. Suma ubezpieczenia ulega każdorazowo zmniejszeniu o wypłacone świadczenie, aż do jej wyczerpania.

Postanowienia szczegółowe dotyczące świadczeń

§ 39

1. Ubezpieczonemu przysługują określone w §37 ust. 6 niniejszych OWU, świadczenia z tytułu:
 - 1) trwałego uszczerbku na zdrowiu Ubezpieczonego powstałego w następstwie nieszczęśliwego wypadku, przy czym:
 - a) TUZ TUW wypłaci Ubezpieczonemu świadczenie w wysokości 1% sumy ubezpieczenia określonej w dokumencie ubezpieczenia za każdy 1% trwałego uszczerbku na zdrowiu pod warunkiem, że trwały uszczerbek nastąpił przed upływem 24 miesiąca od daty zajścia nieszczęśliwego wypadku;
 - b) suma wszystkich świadczeń wypłaconych Ubezpieczonemu z tytułu trwałego uszczerbku na zdrowiu nie może przekroczyć 100 % sumy ubezpieczenia określonej w dokumencie ubezpieczenia dla niniejszego świadczenia;
 - c) stopień trwałego uszczerbku na zdrowiu ustalany jest przez TUZ TUW na podstawie dostarczonej dokumentacji medycznej, w oparciu o Tabelę norm oceny procentowej trwałego uszczerbku na zdrowiu obowiązującej w dniu zawarcia umowy ubezpieczenia po zakończeniu leczenia i rehabilitacji, nie później niż przed upływem 24 miesięcy od daty zajścia nieszczęśliwego wypadku;
 - d) TUZ TUW zastrzega sobie możliwość zasięgnięcia opinii niezależnego eksperta w zakresie medycyny w celu ustalenia stopnia trwałego uszczerbku na zdrowiu;
 - e) przy ustalaniu stopnia trwałego uszczerbku na zdrowiu uwzględnia się wcześniejszą utratę lub uszkodzenie organu, narządu lub układu w taki sposób, że stopień trwałego uszczerbku na zdrowiu określa się w wysokości różnicy między stopniem uszczerbku na zdrowiu właściwym dla danego organu, narządu lub układu w związku z następstwami nieszczęśliwym wypadku, a

stopniem trwałego uszczerbku istniejącym bezpośrednio przed nieszczęśliwym wypadkiem;

- f) świadczenie zostanie wypłacone po zweryfikowaniu zasadności roszczenia na podstawie dostarczonych do TUZ TUW dokumentów: zgłoszenia szkody oraz dokumentacji medycznej potwierdzającej konieczność poddania się leczeniu w związku z nieszczęśliwym wypadkiem, która zawiera diagnozę lekarską (rozpoznanie), karty informacyjnej ze szpitala, dokumentów wskazanych przez TUZ TUW w procesie likwidacji szkody niezbędnych do ustalenia zasadności roszczeń i wysokości świadczenia;
- 2) śmierci Ubezpieczonego w następstwie nieszczęśliwego wypadku, przy czym:
 - a) w przypadku śmierci Ubezpieczonego w następstwie nieszczęśliwego wypadku, TUZ TUW wypłaci Uprawnionemu świadczenie w wysokości 100% sumy ubezpieczenia określonej w dokumencie ubezpieczenia dla niniejszego świadczenia;
 - b) świadczenie zostanie wypłacone, gdy śmierć Ubezpieczonego nastąpi w terminie nie dłuższym niż 24 miesiące od daty zajścia nieszczęśliwego wypadku;
 - c) jeżeli Ubezpieczony otrzymał świadczenie z tytułu następstwa nieszczęśliwego wypadku w postaci trwałego uszczerbku na zdrowiu, a następnie zmarł w ciągu 24 miesięcy na skutek tego samego nieszczęśliwego wypadku – świadczenie z tytułu śmierci wypłacane jest w wysokości różnicy kwoty należnego świadczenia z tego tytułu i kwoty otrzymanego wcześniej świadczenia z tytułu następstwa nieszczęśliwego wypadku w postaci trwałego uszczerbku na zdrowiu;
 - d) świadczenie z tytułu śmierci Ubezpieczonego w następstwie nieszczęśliwego wypadku wypłacane jest Uprawnionemu, na podstawie dostarczonych do TUZ TUW dokumentów na zasadach szczegółowo określonych w § 12- 13 niniejszych OWU;
 - e) świadczenie zostanie wypłacone Uprawnionemu po zweryfikowaniu zasadności roszczenia na podstawie dostarczonych do TUZ TUW dokumentów: zgłoszenia szkody, kopii aktu zgonu oraz dokumentów wskazanych przez TUZ TUW w trybie likwidacji szkody niezbędnych do ustalenia zasadności roszczeń i wysokości świadczenia;

Wyłączenia i ograniczenia odpowiedzialności

§ 40

1. TUZ TUW nie obejmuje ochroną ubezpieczeniową wypadków ubezpieczeniowych powstałych wskutek:
 - 1) umyślnego działania Ubezpieczonego;
 - 2) samobójstwa, samookaleczenia, okaleczenia na prośbę Ubezpieczonego lub świadomego spowodowania rozstroju zdrowia niezależnie od stanu jego poczytalności;
 - 3) omdleń i utraty przytomności spowodowanej, z zastrzeżeniem, że wyłączenie to nie dotyczy utraty przytomności spowodowanej zawałem serca, lub udarem mózgu;
 - 4) prowadzenia przez Ubezpieczonego pojazdu mechanicznego lub innego pojazdu lub obsługi maszyn bez wymaganych prawem uprawnień, chyba że nie miało to wpływu na zajście wypadku ubezpieczeniowego objętego ochroną ubezpieczeniową;
 - 5) w stanie po użyciu alkoholu, po użyciu środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, chyba że nie miało to wpływu na zajście zdarzenia ubezpieczeniowego objętego ochroną ubezpieczeniową;
 - 6) działań wojennych, stanu wojennego, stanu wyjątkowego, lokautu, jakichkolwiek działań zbrojnych;
 - 7) udziału Ubezpieczonego w marszach protestacyjnych i wiecach, strajkach, zamieszkach, bójkach, rozruchach, aktach terroru lub sabotażu;
 - 8) powstałych w wyniku choroby zakaźnej lub zakażenia w rozumieniu Ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi;

- 9) udziału Ubezpieczonego w zawodach pojazdów silnikowych: w tym rajdach, jazdach próbnych i testowych oraz zadaniach kaskaderskich;
 - 10) posługiwania się przez Ubezpieczonego materiałami lub wyrobami pirotechnicznymi lub wybuchowymi;
 - 11) użycia przez Ubezpieczonego broni palnej oraz uczestnictwa w polowaniach;
 - 12) działań polegających na usiłowaniu lub popełnieniu przestępstwa przez Ubezpieczonego;
 - 13) skażenia radioaktywnego, chemicznego, jądrowego, napromieniowania;
 - 14) zawału serca i udaru mózgu u osób w wieku powyżej 67 lat.
2. Ponadto z zakresu ochrony ubezpieczeniowej wyłączone są wypadki ubezpieczeniowe powstałe wskutek:
- 1) nieuzasadnionego nieskorzystania przez Ubezpieczonego z pomocy lekarskiej lub nieprzestrzegania zaleceń lekarskich;
 - 2) wszelkich chorób lub stanów chorobowych i ich następstw, nawet takich, które występują nagle (nie dotyczy zawału serca i udaru mózgu);
 - 3) drugiego i kolejnych zawałów serca oraz udarów mózgu albo pierwszego zawału serca albo udaru mózgu, jeżeli były spowodowane wcześniej zdiagnozowanymi przez lekarza stanami chorobowymi;
 - 4) następstw wyczynowego uprawiania sportu lub uprawiania sportów wysokiego ryzyka;
 - 5) chorób i zaburzeń psychicznych, chorób układu nerwowego, wad wrodzonych i ich następstw, chorób zawodowych i przewlekłych;
 - 6) zatrucia alkoholem, narkotykami, środkami odurzającymi, innymi środkami farmakologicznymi i psychotropowymi lub podobnie działającymi środkami;
 - 7) uszkodzenia ciała spowodowanego leczeniem lub zabiegami leczniczymi, bez względu na to przez kogo były wykonywane, chyba, że leczenie było spowodowane bezpośrednimi następstwami nieszczęśliwego wypadku objętego ochroną ubezpieczeniową;
 - 8) błędów w sztuce lekarskiej, eksperymentów medycznych, inwazyjnych zabiegów kosmetycznych wykonywanych przez osoby nieposiadające uprawnień do ich wykonywania;
 - 9) poddania się zabiegom o charakterze medycznym i paramedycznym poza kontrolą lekarzy;
 - 10) zdiagnozowanych chorób, stanów chorobowych i wypadków związanych z uszkodzeniami ciała lub rozstrojem zdrowia istniejącymi przed zawarciem umowy ubezpieczenia lub przystąpieniem do umowy ubezpieczenia, a zgłoszonych w trakcie trwania umowy ubezpieczenia;
 - 11) nawykowego zwicznienia stawów;
 - 12) przeciążenia lub nadwyrężenia organizmu na skutek wykonywania powtarzalnych czynności fizycznych;
 - 13) schorzeń wynikających z uzależnienia od środków psychoaktywnych oraz innych chorób, nawet występujących nagle albo ujawniających się po zajęciu nieszczęśliwego wypadku.
3. Odpowiedzialność TUZ TUW nie obejmuje:
- 1) strat materialnych związanych z nieszczęśliwym wypadkiem z tytułu utraty, uszkodzenia lub zniszczenia rzeczy osobistych lub wszelkiego mienia;
 - 2) czystych strat finansowych poniesionych w związku z nieszczęśliwym wypadkiem;
 - 3) zadośćuczynienia za poniesiony ból oraz cierpienie fizyczne i moralne.
4. TUZ TUW stosuje wyłączenie albo ograniczenie swojej odpowiedzialności, jeżeli pomiędzy wypadkiem ubezpieczeniowym lub szkodą, a okolicznością wskazaną w postanowieniach dotyczących danego wyłączenia albo ograniczenia odpowiedzialności istnieje adekwatny związek przyczynowo-skutkowy, tj. gdy wypadek ubezpieczeniowy lub szkoda są typowym, normalnym następstwem wspomnianej okoliczności.

- Uprawnionego dokumentów, przy czym TUZ TUW ma prawo do ich weryfikacji oraz zasięgnięcia opinii specjalistów.
2. Ubezpieczony lub Uprawniony ma obowiązek udostępnić inne dokumenty, które TUZ TUW uzna za niezbędne do rozpatrzenia roszczenia i ustalenia wysokości świadczenia.
 3. Jeżeli Ubezpieczony jest objęty ochroną ubezpieczeniową na podstawie więcej niż jednej umowy ubezpieczenia w zakresie następstw nieszczęśliwego wypadku zawartych z TUZ TUW, świadczenia przysługują z każdej umowy ubezpieczenia.
 4. Świadczenie wypłacane jest Ubezpieczonemu, Uprawnionemu lub osobie upoważnionej.
 5. TUZ TUW wypłaca świadczenie w złotych polskich, bez względu na miejsce zaistnienia nieszczęśliwego wypadku.

**ROZDZIAŁ V ZAWIADOMIENIA I OŚWIADCZENIA. SPRAWY
SPORNE. POSTANOWIENIA KOŃCOWE****Zawiadomienia i oświadczenia
sprawy sporne****§ 42**

1. Wszelkie zawiadomienia i oświadczenia w związku z umową ubezpieczenia powinny być składane na piśmie, lub w inny uzgodniony przez strony umowy sposób.
2. Powództwo o roszczenia wynikające z umowy ubezpieczenia można wytoczyć według przepisów o właściwości ogólnej albo przed sądem właściwym dla miejsca zamieszkania lub siedziby Ubezpieczającego, Ubezpieczonego lub Uprawnionego z umowy ubezpieczenia.
3. Powództwo o roszczenie wynikające z umowy ubezpieczenia można wytoczyć według przepisów o właściwości ogólnej albo przed sądem właściwym dla miejsca zamieszkania lub siedziby Ubezpieczonego lub spadkobiercy uprawnionego z umowy ubezpieczenia.
4. Prawem właściwym dla umowy ubezpieczenia zawartej na podstawie niniejszych OWU jest prawo polskie.
5. Spór między Klientem a TUZ TUW może być zakończony w drodze pozasądowego postępowania w sprawie rozwiązywania sporów między Klientem a TUZ TUW, prowadzonego przez Rzecznika Finansowego: adres strony internetowej Rzecznika Finansowego: www.rf.gov.pl.
6. Przez Klienta, o którym mowa w ust. 5 niniejszego paragrafu rozumie się osobę fizyczną będącą Ubezpieczającym, Ubezpieczonym, uposażonym lub uprawnionym z umowy ubezpieczenia.
7. Ubezpieczający zobowiązany jest poinformować TUZ TUW o zmianie adresu bądź siedziby w jednej z form wskazanych w ust. 1 niniejszego paragrafu.

Postanowienia końcowe**§ 43**

1. Niniejsze OWU zostały zatwierdzone Uchwałą Zarządu TUZ TUW Nr U/121/2020 z dnia 10.11.2020 r.
2. Jednocześnie tracą moc OWU mienia w gospodarstwie rolnym zatwierdzone Uchwałą Zarządu nr U/267/2017 z dnia 22 listopada 2017r. (22.11.2017).
3. Niniejsze OWU mają zastosowanie dla umów ubezpieczenia zawartych od dnia 23 listopada 2020r.

Ustalenie wysokości szkody i świadczenia**§ 41**

1. Ustalenie zasadności wypłaty świadczenia oraz jej wysokości następuje na podstawie przedłożonych przez Ubezpieczonego lub